

OMNES UNUM

(TODOS UNO)

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV
V ZAMEJSTVU

1 9 6 4

ŠTEV. 2

K A Z A L O

Alojzij Košmerlj: <i>Mysterium Crucis</i>	33
Dr. Franc Mihelčič: <i>Clovek in okolje</i>	38
Msgr. Jože Jamnik: <i>Sodobna pridiga</i>	46
Ignacij Kunstelj: <i>Naše organizacije</i>	57

Glede vseh upravnih zadev in poravnave naročnine se obračajte naravnost na upravo. Rev. Matija Lamovšek, Ramón Falcón 4158, Bs. Aires, Argentina, ali pa na sledeče sobrate poverjenike:

Kanada: Rev. Anton Vukšinič, 146 Bell Street, Port Colborne, Ontario.

U. S. A.: Rev. Jožef Ferkulj, St. Vincent Home, 1340 N. — 10 Str. Quincy, Illinois, USA.

Čile: Rev. dr. Trdan, Capellán, Hacienda Acuelo, Est. Hospital, Chile.

Italija: Rev. Tone Iskra, Chiesa del S. Nome di Maria, Foro Traiano 89, Roma.

Trst: Msgr. Jože Jamnik, Boršt 91, Trieste.

Gorica: Mons. dr. Franc Močnik, Via Don Bosco 3, Gořizia.

Avstrija: Rev. Vinko Zaletel, Viktringer Ring 26, Klagenfurt.

Naročnina: Za Argentino in Čile 300 argentinskih pesov. Za U. S. A. 2.50 dolarja. Za vse ostale dežele vrednost zamenjave 2.50 dolarja. Kdor želi, more poravnati naročnino z mašnjimi štipendiji. To velja zlasti za Evropo. Opraviti je treba tri sv. maše. Naj nihče ne opravi maš prej, dokler mu ni sporočeno, da so nameni zanj že določeni. Maše, za katere nam ni sporočeno, da so sprejete oz. opravljene, smatramo za neopravljene in naročnino za neporavnano.

Uprava

OMNES UNUM

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV V ZAMEJSTVU

LETO XI.

1964

ŠTEV. 2

MYSTERIUM CRUCIS

(Premišljevanje na sestanku slov. duh. v Bs. Airesu 27. 3. 1963)

Alojzij Košmerlj, Argentina

„Mislim namreč, da se trpljenje sedanjega časa ne da primerjati s slavo, ki se bo razodela nad nami. Če s Kristusom trpimo, bomo z njim tudi poveličani“ (Rim 8).

Bližamo se tihi nedelji — zdaj prvi nedelji trpljenja. Cerkev zakriva križ — v vesperah pa poje: Fulget Crucis mysterium — skrivnost se križeva blesti. Kako naj blesti, če je križ zakrit? V naših dušah!

Ko ga gledamo dan na dan odkritega, nam postane kar nekam vsakdanji. Ne gane nas tako, kot bi nas moral. Misel na največjo ljubezen, na najbridkejšo žrtev gre često mimo nas brez globljih odmevov. Še naš poljub križanemu Gospodu zjutraj in zvečer in pri rožnem vencu je že često samo iz navade.

Zdaj, ko bo križ zakrit, pa naj njegova skrivnostna luč razsvetli na novo vso našo dušo, naj osvetli našo duhovniško pot, da jo bomo znova gledali z vso jasnostjo svojega poklica in svoje odgovornosti in šli po njej naprej do cilja z vso dobro voljo in stanovitno ljubeznijo.

In Cruce salus! V križu je zveličanje! Za vse ljudi, za nas še prav posebej. Pa je križ tudi breme in bolečina. Če bi ne bil, bi pač ne bil križ in Gospoda Jezusa bi ne bilo pri njem.

Duhovniški križ

Ko smo se odzvali božjemu klicu in šli za Gospodom, smo se odločili za križev pot. Duhovnik ne more in ne sme biti brez križa, sicer bi ne mogel biti Kristusov učenec in služabnik, zakaj Kristusa brez križa ni. Sveti Luka poroča, da je Gospod Jezus po slovesni izpovedi Petrove vere v njegovo božanstvo in prav tako slovesni obljudi primata, ko je srce Petrovo in ostalih učencev gorelo v navdušenju, napovedal svoje trpljenje in dodal za vse vodilno misel: „Če hoče kdo hoditi za menoj, naj se odpove samemu sebi in vzame vsak svoj križ ter hodi za menoj“ (9, 23). Napoved svojega trpljenja je ponovil še dvakrat: drugič po spreobrnjenju na gori Tabor (Mt 9, 30—32) in tretjič na zadnji poti v Jeruzalem (Mr 10, 32—34).

Učenci niso nikoli radi poslušali teh Jezusovih napovedi. Prvikrat se je sv. Peter, ves iz sebe od bleska prihodnje slave, drznil Gospoda posvariti, naj ne misli na take stvari. Jezus pa se je obrnil, pogledal po svojih učencih in Petra posvaril: „Pojdi od mene, skušnjavec, ker ne misliš tega, kar je božje, ampak to, kar je človeško“ (Mr 8, 31—39).

Še bolj so učenci pretreseni ob tretji in zadnji napovedi. Ničesar ne morejo in kar nočejo razumeti, čeprav napove tudi svoje vstajenje. S strahom gredo za njim. (Mr 10, 32—34)

V zadržanju apostolov se zrcali naša duševnost, ki je lastna vsem ljudem: Strah pred križem, pred trpljenjem, pred bolečino.

Ali Kristus vztraja pri svoji izvolitvi križa in postavlja kot pogoj vsem ljudem, ki mu hočejo slediti: ljubezen do križa ali vsaj njegovo dnevno ponižno, vdano in zvesto sprejemanje.

Vse to vidi mlad duhovniški kandidat pred seboj, o vsem je poučen in na vse pripravljen, ali vse mu je nekam lahko in zaželeno, ker ga dviga in vzpodbuja veličastvo in vzvišenost svete duhovniške službe. Ko pa duhovniški križ z vso svojo trdoto in težo pade na njegove rame, se mu strese srce in strah ga obide...

Če je križ vsakemu človeku težak, ima naš duhovniški križ posebne trdote in bridkosti: Že samo zvesto spolnjevanje duhovniških vsakdanjih dolžnosti je velika in stalna odpoved mnogim stvarim, ki jih ljudje v svetu lahko tudi brez greha uživajo. Duhovniški celibat je velika svoboda in neodvisnost po eni strani, po drugi pa tudi velika žrtev — duhovnik je kljub velikemu stiku z verniki le večni samotar. Ako hoče v redu in zvesto vršiti svojo službo, mora biti v stanju vedne čuječnosti, pripravljenosti, požrtvovalnosti, potrpežljivosti. Saj je trdo življenje tudi drugim ljudem — dolge vožnje, delo v tovarni etc. — ali v krogu družine kljub mnogim skrbem vendar često najdejo ure oddiha, razvedrila, ko se nekako oprostite vseh skrbi. Duhovnik se vseh skrbi nikoli ne more oprostiti, te gredo z njim tudi v ure počitka in razvedrila.

Tem vsakdanjim, rednim križem se pridružuje često še izredni: bolezen; skrb pred starostjo in onemoglostjo, zlasti v tujem svetu; domotožje, zlasti pri starejših; razočaranje nad ljudmi, ki jim je zaupal, njih nerazumevanje in trdost srca; zaničevanje, ki ga mora tolikokrat okusiti od nasprotnikov vere; ječa in prisilno delo pod oblastjo brezbožnikov.

Poleg teh zunanjih križev pa trpi duhovnik tudi notranje, bolečine srca, ki jih malo ljudi v svetu pozna: Bridkost malega napredka v duhovnem življenju. Boleča ugotovitev velike razdalje med idealom in dejanskim življenjem. S to osebno bolečino se druži ona, ki je v zvezi z malim uspehom pri zaupanih vernikih. Toliko truda, toliko vzpodbujanja, toliko molitve — pa je stanovitnosti tako malo. Često se mu zazdi, kot bi delal zastonj in skrb za zveličanje tolikih mrzlih, nesprejemljivih, nestanovitnih ali docela odtujenih duš mu prebada srce kakor sv. Pavlu: „Kdo je slaboten in bi jaz ne bil slaboten? Kdo se pohujšuje in bi mene ne peklo?“ (2 Kor 11, 30).

Ali ne le dušne stiske in nevarnosti vernikov teže duhovnikovo srce, ampak tudi njih telesne, zunanje stiske in bridkosti. Ljudje se navadno žaloste o nesrečah, ki jih trpijo sami ali njihovi sorodniki in prijatelji; druge nesreče jih redno ne zadenejo v živo. Duhovnik pa se čuti povezanega z vsemi, trpljenje vseh je tudi njegovo trpljenje. Srce resničnega duhovnika zajema in objema, kakor Srce Gospodovo, vso Cerkev, ves svet.

še en križ bom omenil, ki ga Gospod naloži močnim dušam in često prav svojim duhovnikom: noč duše, občutek popolne nevrednosti in bogozapušenosti, kakor to beremo v življenju svetnikov, npr. sv. Janeza Vianneya. Verujemo, da Bog nikogar ne skuša preko njegovih moči (1 Kor 10, 13), a kogar za vrednega in sposobnega spozna za ta najgrenkejši notranji križ, ta more s Kristusom na križu prestati tudi največjo notranjo stisko: „Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?“ (Mr 15, 34).

To in podobno so duhovniške težave in bridkosti — to je duhovniški križ. V resnici je treba pogumnega in zaupnega srca, da ga človek sprejme, in še bolj pogumnega, zaupnega in zvestega, da ga stanovitno nosi in prinese do konca. Koliko je danes sobratov na svetu, — saj jih nikoli ni manjkalo —, ki bi s svetim Pavlom mogli ponavljati: „Neizmerno, čez moči smo stiskani, tako da smo bili že obupali celo nad življenjem“ (1 Kor 1, 9).

Nujnost našega križa

Če je križ nujna obveznost vseh vernikov, ki se hočejo zveličati, ker je le v križu rešitev, je za duhovnika nekaj naravnega, normalnega. Duhovniki smo odlični udje Kristusovega telesa — „Pars membrorum Christi prima“ — pravi sv. Gregor. Tako tesno smo združeni z njim, da pravi, da smo tako v njem, kakor je On v Očetu (Jan 17, 23). Po nas nadaljuje Kristus Gospod svoje odrešilno delo, ki je doseglo svoj vrhunec in zaključek na križu in se zdaj ponavlja na nekrvav način na naših oltarjih. Kdo kot mi je bolj obvezan stremeti za podobnostjo s križanim Kristusom? „Imitamine quod tractatis!“

Prav za nas je Gospod govoril pri zadnji večerji: „Služabnik ni večji kot njegov gospod. Če so mene preganjali, bodo preganjali tudi vas“ (Jan 15, 20). „Vi ste, kateri ste vztrajali z menoj v mojih preskušnjah“ (Lk 22, 28).

Svet se zveličuje samo po Jezusovem trpljenju in križu. To trpljenje Jezusovo pa, čeprav samo v sebi zadostno in preobilno, se mora dopolniti še v trpljenju njegovih udov, katerih prvi smo mi: „S svoje strani na svojem mesu dopolnjujem, kar nedostaja bridkostim Kristusovim“ piše sveti Pavel (Kol 1, 24).

Naše duhovniško poslanstvo bi ostalo brez zveličavnih sadov, če ni povezano s Kristusovim križem. Lepo je to povedano v zgodbi o Pavlovem spreobrnjenju. Ko Ananija zaskrbljen omenja, kaj je Savel vse hudega storil kristjanom in po kaj je prišel v Damask, mu Gospod Jezus v prikazni reče: „On mi je orodje, ki sem ga izvolil, da ponese moje ime pred pogane in kralje in sinove Izraelove. In jaz mu bom pokazal, koliko mora trpeti za moje ime“ (Apd 9, 15—16). Razlagavci vidijo v besedi „in“ vzrok Savlove izvolitve. Bog ga izbere za največjega znanilca svoje blagovesti zato, ker ga spozna za pripravljenega veliko trpeti za slavo njegovega imena.

Le v senci križa zoré sadovi svetosti in zveličanja. Na to je mislil Gospod, ko je učencem v podobni povedal: „Resnično, resnično, povem vam: če pšenično zrno ne pade v zemljo in ne umrje, ostane samo; če pa umrje, obrodi obilo sadu“ (Jan 12, 24).

Kakor so se apostoli pred Jezusovim vstajenjem trpljenja bali, tako so po binškoštih Kristusov križ in z njim trpljenje vzljubili, spoznali njegovo nujnost in njegov globoki pomen za lastno posvečenje in apostolsko delo. Vse nadnaravno življenje prihaja edinole s Kristusovega križa in vse naše stremljenje in prizadevanje za lastno posvečenje duš bo le toliko plodono in uspešno,

kočikor bo združeno s križanim Gospodom v skupnosti žrtvovanja in trpljenja. Iz Pavlovega zgleada vidimo, da Bog izbira svoje apostole v prvi vrsti za to, da bi mnogo pretrpeli za njegovo ime, šele potem za apostolsko delo. Potrpežljivo prenašanje težav in bridkosti ima v nadnaravnem redu večji učinek kot zunanje delovanje in to bo blagoslovljeno le tedaj, kadar mu onega ne bo manjkalo.

Blagoslov križa

Kardinal Newman govori takole v eni svojih lepih molitev: „Gospod Jezus, verujem in s tvojo milostjo hočem vedno verovati in izpovedovati in vem, da je resnica in bo ostalo res do konca sveta, da se nič velikega ne more izvršiti brez trpljenja in ponižanja, da pa je z njim mogoče vse. Verujem, moj Bog, da je ubožstvo več vredno kot bogastvo, bolečina več kot naslada, skritost in prezir več kot slavno ime, osramočenje več kot časti. Gospod moj, ne prosim te, da bi mi take preskušnje poslal, ker ne vem, ali bi jih mogel prenesti. Vendar, o Gospod, dodeli mi vsaj to, da bom tako v nesreči kot v sreči vztrajal v tvoji veri, ki ti jo tu izpovedujem. In ker sem, o ljubljeni Gospod tako slaboten, da te ne morem prositi trpljenja kot darilo, ker nimam moči, da bi to storil, te prosim milosti, da bi ga potrpežljivo prenašal, kadar mi ga tvoja modrost in tvoja ljubezen pošljeta.“

Sveta Terezija je nekega dne tožila Jezusu, da ji, že tako slabotni in bolehn, pošilja vedno nove bolečine in bridkosti, pa ji je Jezus odgovoril: „Tako ravnaj s svojimi prijatelji.“ Prostodušno mu je svetnica odgovorila: „Zato, o Gospod, jih imaš tako malo.“ Pa ji je Gospod nadalje govoril: „Misliš, hčerka moja, da je zaslužnje v razveseljevanju? Ne; je v trpljenju in ljubezni. Glej moje življenje in ga boš videla polno trpljenja. Veruj mi, da tisti, ki ga moj Oče ljubi, prejme od njega večje preskušnje in žrtve kot poroštvo te ljubezni. Glej te moje rane: nikdar ne bodo tvoje bolečine dosegle mojih. Misliti, da moj Oče sprejema v svojo ljubezen ljudi, ki ne bi nič trpeli in žrtvovali je nesmisel.“ Poslušala je svetnica in si vzela k srcu besede božjega učenika in postala največja zagovornica križa in vdanega trpljenja, kar nam razodene njen klic: Trpeti ali umreti — umreti ali trpeti!

Sveta Jedert pripoveduje v svojih razodetjih, da je nekoč vprašala Gospoda, kaj bi mu mogla pokloniti, da bi mu bilo v čim večje veselje. Gospod ji je odgovoril: „Hči moja, prenašati s potrpljenjem vse bridkosti, ki te zadenejo.“

Sveta Katarina iz Genove piše: „Ako hočemo priti do združenja z Gospodom, je nujno, da gremo skozi topilnico bridkosti; v tej topilnici Bog raztopi vse, kar je v nas slabega in nevrednega.“

Sveti Janez sv. Križa je bil junaški ljubitelj križa. Ko ga je nekoč Gospod Jezus vprašal, kaj si želi v plačilo za svoje junaško zatajevanje, je dejal: „Trpeti in zasramovan biti zate.“ On nas v svojih spisih spodbuja, naj se trpljenja in žrtve prehudo ne bojimo, naj se z gorečnostjo vadimo v prostovoljnih žrtvah, še bolj pa potrpežljivo vztrajamo v neprostovoljnih, ki so Bogu bolj všeč. Navaja izrek iz knjige Pregovorov: „Boljši je potrpežljiv človek kot junak.“ (16, 32)

Judita govori rojakom v Betaniji, ki jim upada pogum v sovražnem obleganju: „ne pozabite, kako je Bog skušal naše očete. Vsi, ki so bili Bogu všeč, so šli skozi mnoge stiske“ (8, 23).

Iz vsega lahko spoznamo, da je Križ v tem življenju blagoslov in milost,

resnično božje obiskanje v naše očiščenje in posvečenje, poroštvo večnega življenja in znamenje izvoljenih.

Vse te dvigajoče in tolažilne misli je povzela Elizabeta Leseur v sledečo lepo izpoved: „Verujem, da trpljenje Bog pošilja človeku iz ljubezni in usmiljenja. Verujem, da je Jezus Kristus trpljenje poveljal in posvetil. Verujem, da je trpljenje človeku veliko sredstvo odrešenja in posvečenja. Verujem, da je trpljenje toliko in često celo bolj koristno kot naše besede in naša dela. In da so bile ure Gospodovega trpljenja za nas bolj zveličavne in nebeškemu očetu v večjo čast kot leta njegovega učenja in delovanja na zemlji. Verujem, da med dušami, ki zadoščujejo na zemlji in med onimi, ki so že dosegle večno življenje, kroži širok in neprekinjen tok trpljenja, zasluženja in ljubezni njih vseh in da naše najmanjše bolečine, naši najmanjši naporji morejo doseči ljube ali neznane duše in jim prinesiti luč, mir in svetost. Verujem, da bomo v večnosti srečali ljubljena bitja, ki so poznala in ljubila križ in da se bodo njihove in naše bridkosti potopile v neskončni božji ljubezni in v sreči dokončnega združenja. Verujem, da je Bog ljubezen in da je trpljenje v njegovi roki sredstvo, ki ga uporablja njegova ljubezen, da nas preoblikuje in zveliča.“

Praktični zaključki

1) Ne glejmo na križ, ki je simbol trpljenja, s strahom, marveč z ljubeznijo in zaupanjem. Naj velja to glede sedanjih in glede bodočih križev, ki nam jih Bog hoče poslati.

2) Imejmo vedno v spominu, da je na tem svetu najlepši in najtrdnější dokaz naše resnične ljubezni do Boga: vdano sprejetje križa.

3) Vedimo, da trpljenje mine, zasluženje vdanega trpljenja pa ostane za večnost.

4) Nič ni proti volji božji, ako prosimo, da bi šel kelih trpljenja mimo nas, saj je sam Gospod Jezus tako prosil. Ako trpljenje kljub prošnji pride, sprejmemo ga vdano in velikodušno, združeni z Jezusom, za velike namene njegovega Srca, božje Matere in Svete Cerkve.

5) V križih in bridkosti nam boji glavni vir tolažbe spomin na Jezusovo in Marijino trpljenje. Veliko moč ima v sebi dnevni duhovnikov križev pot.

6) Izrabimo za svojo stanovitnost in vdanost neizčrpane zaklade svete maše, ki jo cerkvena molitev imenuje „početek vsega mučeništva“. Darujmo z Jezusom nebeškemu Očetu vsak dan svoje križe in tudi vse trpljenje duš, ki so nam zaupane, da bi se tako spremenilo vse v milost odrešenja in posvečenja.

7) Bodimo vedno polni sočutja z vsemi, ki trpijo. V sočutni, ljubeči skrbi za druge najlažje pozabimo lastno bolečino.

Ne, ne žalostim se zaradi vsega, kar se je pisalo in govorilo o meni. Vse to je zelo malo, če primerjam s trpljenjem Jezusa, božjega Sina, vse njegovo življenje in trpljenje na križu.

(Iz dnevnika papeža Janeza XXIII.)

ČLOVEK IN OKOLJE

(Prispevek k filozofiji in teologiji okolja)

Dr. Franc Mihelčič

Slišimo in beremo, da je človek otrok okolja. Kaj hitro pritrdimo; skušnja nas namreč uči, da je vpliv okolja na človeka zelo velik in da oblikuje njegovo osebnost.

Toda ta izrek drži le v omejenem obsegu. Človekova osebnost ni le produkt okolja, marveč tudi človekovega sodelovanja in njegove narave. Resnični človek ali osebnost je to, kar je napravil človek iz sebe s svojim sodelovanjem ter vplivom okolja. Za razvoj krščanske osebnosti pa je potrebna kot *conditio sine qua non* še milost božja.

Zato pa je važno tako za poedinca, ki je pravzaprav prvi činitelj pri oblikovanju osebnosti, kakor za one, ki mu pri tem pomagajo (družina, sosedje, organizacije, dušni pastir, skratka, vzgojitelji), poznati činitelje v okolju, ki vplivajo na človekovo osebnost, in način tega vplivanja. To pa je samo ena, recimo zunanja stran; notranja pa, so duševni mehanizmi, ki omogočajo vplivanje, oziroma omogočajo človeku, da se vplivu uspešno izogne, ali pa ga izrabi.

Tu nam ne gre za navodila o vzgoji, niti o vplivanju, tudi ne za odnose med dušo in telesom (kar predpostavljamo za znano), še manj za zdravljenje motenj, ki ovirajo nemoten razvoj osebnosti. Nam gre samo za odnose med okoljem in človekom, v kolikor vplivajo na razvoj osebnosti. Gre nam za pomen okolja v filozofskem in teološkem smislu.

Zato bomo v razpravi obravnavali dva dela; v prvem se bomo seznanili z nalogo in pomenom okolja ter seveda z njegovim vplivanjem; nato pa s človekovim reagiranjem nanj. Odgovorili bomo na ta vprašanja:

1. Kaj je okolje in kako vpliva na žive organizme, zlasti na človeka;
2. kateri činitelji v okolju vplivajo;
3. kateri so duševni mehanizmi, omogočajo ali ovirajo vplivanje okolja;
4. kako je možno omogočiti pozitivno in preprečiti negativno vplivanje okolja.

1. KAJ JE OKOLJE IN KAKO VPLIVA

Čeprav nas okolje v biološkem smislu tukaj ne zanima, ne bo škodovalo omeniti na kratko njegovega vplivanja na organizme (rastline in živali ter v biološkem smislu tudi na človeka).

„Okolje je to, kar organizem obdaja“, bi bil zelo enostaven odgovor na vprašanje, kaj je okolje. Toda, čeprav je ta odgovor v nekem oziru točen, ni zadosten, ker ne pove tega o okolju, za kar nam pravzaprav gre, kadar govorimo o njem, kot o nečem vplivajočem, organizme oblikujočem. Okolje namreč ni vse, kar organizem obdaja, marveč samo oni del obdajajočega, ki na organizme vpliva. V ojkologiji, to je nauku o odnosih organizmov do okolja in obratno, govorimo o činiteljih v okolju. Teh je premnogo, toda le nekateri vplivajo na organizme, in sicer eni na te vrste drugi na druge. Seveda pa ni samó okolje, ki vpliva na organizme, marveč tudi ti vplivajo problematično na okolje. Vzemimo popolnoma enostaven primer. V kuhinji so na krožnikih solata, meso, sadje in sladkarije.

Mačko zanima meso, hišno muho sladkarije, očetno oso pa sadje, posebno če je kislasto. Solata ne učinkuje na mačko, meso ne očetno muho, pač pa na mesarsko, ki je neprijeten in nezaželjen gost mesnic in kuhinj.

Üexküll je raziskoval odnose med organizmi in okoljem in je prišel do sklepa, da je nekaj okolje samo tedaj, kadar zbuja pozornost v organizmu in povzroči, da reagira, sicer ne.

Da se bomo razumeli, imejmo tole pred očmi: vsak organizem, pa naj bo rastlina ali žival ali človek, je v biološkem smislu razporejen za neke določene činitelje v okolju, za nek izsek iz okolja; to se pravi: nekemu delu okolja odgovarja reakcija organizma le, če je ta za akcijo okolja nastrojen. Ta nastrojenost pa je odvisna od interesa, ki ga ima organizem; ta pa zopet odgovarja najvažnejšim nalogam življenja: ohraniti sebe (prehrana in obramba) ter ohraniti rod (spolni nagon; v širokem smislu, to je obnem z gojenjem in zavarovanjem zaroda). V ta namen ima organizem čutila, živčevje, gibala, oziroma plodila, prebavila, oziroma presnavljala na eni strani, na drugi pa nagone. Vsemu temu odgovarja morfološka in fiziološka in še psihološka nastrojenost.

Žival ima določeno shemo v katero se prilegajo činitelji okolja, ki so za tisto vrsto važni. Človek take sheme nima; ni vtisnjen vanjo. Žival preko sheme ne gre; človek more in mora iti, ker njegovo zadržanje v okolju ni utesnjeno od instinktov. Svoje zadržanje določa sam po pameti. More si okolje prilagoditi, odstraniti nevarne vplive, ki izhajajo iz njega, se proti njim primerno zavarovati in jih celo preusmeriti v svojo korist. Pri živali pa določa vpliv okolja in nagonov njeno zadržanje ter izziva reakcijo v okviru sheme (UEXKULL pravi: Umwelt wird zur Wirkwelt in ta povzroča Merkwelt, to je reakcijo); pri človeku je odvisno njegovo zadržanje od odločitve volje po nasvetih pameti.

Dočim je pri živali učinek enosmeren in pri živalih iste vrste vselej enak, to je vedno v okviru sheme, je pri človeku večsmeren in ima več mogočnosti; to se pravi, da isti objekt, ne učinkuje na vse in na vsakega enako, enoumno. N. pr.: denar je za nekoga cilj sam sebi in človek, ki mu pravimo skopuh ali grabež, vidi ves namen denarja v njega posesti; za drugega je le sredstvo višjega standarda, razkošja, uživanja; tretjemu je priložnost za dobra dela, drugemu za izobrazbo, znanost itd. Katera smer odloča, zavisi od njegove nastrojenosti (interesov, razporeženja itd.).

Vse to je okolje le v biološkem, filozofskem ali psihološkem smislu. Seveda ima okolje v teološkem smislu še poseben pomen. Kristjan vidi v njem sredstvo lastnega oblikovanja, zorenja osebnosti in pa kraj preskušnje. Človek more samo v okolju, v katero je postavljen. živeti, zoreti in obstati ali se izkazati. Sv. Pavel pove to v dveh besedah: ambulare et abundare. Ambulare bi pomenilo živeti, hoditi, prestajati preskušnjo, abundare pa zoreti, notranje bogateti.

Prvo je zorenje človeka. To pomeni oblikovanje osebnosti; bolj in bolj se usposablja za srečanje z okoljem. Človek tega ne more brez okolja, kajti zorenje je v tem, da se človek bolj in bolj individualizira, individualno zaokroži, ne da bi se zaprl sam vase, (kar se zgodi, kadar se spričo okolja ne znajde). Ostati mora se odprt za vse, kar ga obdaja. Sposoben mora biti gospodovati nagonom, ki ga hočejo zapeljati v shemo okolja (kdor se vplivu okolja preda, se zapre v shemo, to je samo v neko določeno gledanje in zadržanje). Svoboden človek pa je oni, ki ostane prost vplivov okolja (pa naj bo živo ali neživo, dogodki ali celo dela človeka). To se ne zgodi izven okolja, marveč le v okolju, v neprestanem stiku z njim, neprestanem obvladanju njegovih vplivov, neprestanem „sursum corda“,

vrednotenju z vidika onostranosti. Seveda spremlja to prizadevanje nevarnost in treba je borbe, dela; toda res je, da „in infirmitate precificatur virtus“, samo v boju zori osebnost. Ambulando homo abundat.

Iz tega sledi, da je okolje kraj preskušnje. Hic Rhodus, hic salta!, bi mogli reči. Človek mora spričo vplivov okolja obstati in jih preusmeriti v dobro. Tudi Adam in Eva sta bila postavljena v okolje, da prestaneta preskušnjo. Drevo in njega sad ter satan in njegovo zapeljevanje. Nista obstala, ker sta to, kar bi jima moglo biti v korist, uporabila v škodo. Namesto da bi bila rasla in zorela za Boga, sta padla. Obstala bi bila, če bi ne bila gledala na okolje s svojega sebičnega vidika, marveč z božjega, kot je bilo v resnici: oni dan, ko bosta jedla, bosta umrla. Ni bilo nujno, da sta padla; padla sta, ker sta se ob okolju spotaknila. To pa se je zgodilo, ker sta mu nekaj pripisovala, kar ni bilo po božji volji. Tako je z vsakim izmed nas spričo vsakdanjih zahtev, ki jih stavi okolje.

Seveda ni nobeno okolje samo na sebi nevarno; tudi najslabše utegne biti človeku v korist. Zависи od njegovega zadržanja. Nevarno je le, če človek spričo nje ga ne obstane, ga ne obvlada. O vzrokih bomo še slišali.

Okolje vpliva. Vpliva negativno in pozitivno. Nevarni so ti vplivi le, če človek iz kakršnega koli vzroka ne vzdrži. Pasteur je pisal svojim staršem, ki so bili v skrbeh zanj, ko je študiral v parizu: „Pariz ni nič bolj nevarno mesto kot katerokoli drugo za onega, ki ima druge interese in močno voljo“. Človek more s svojim sodelovanjem in božjo pomočjo preusmeriti tudi negativne vplive v pozitivne.

Zakaj pa jih toliko omaga? Že drugje smo govorili o ovirah in coklah, ki jih mnogi nosijo s seboj. Take ovire onemogočajo uspešno zoperstavljanje negativnim vplivom ali celo pospešujejo njihov vpliv. Temu se pridružijo po vzgoji pridobljene ovire, ki slabe človeka in krepe slabe nagone (napačno osnovno zadržanje, duh časa, trajanje vpliva, ki povzroči, da se človek utruji, osebni vpliv slabih prijateljev, vzgojiteljev in učiteljev; znan je tak vpliv n. pr. Masaryka, univ. profesorjev v Pragi etc). Vse to in pa po naravi dano iskanje slasti in ugodja ter beg pred neugodjem povzroča omahovanje in poraze spričo vplivov okolja.

2. ČINITELJI OKOLJA

Okolje učinkuje in vpliva preko svojih činiteljev. Teh je nešteto. Njihov vpliv je raznoter. Vsak organizem je nastrojen in opremljen z tistimi sposobnostmi, ki odgovarjajo njegovemu načinu življenja; vplivanje činiteljev ali okolja je torej specifično. Ti vplivi prihajajo v organizem preko čutov in osrednjega ter vegetativnega ali rastnega živčenja. To je v svojem delovanju sicer avtonomno, pa je le povezano z možgani in vpliva na dušo.

Medtem ko je delovanje okolja na rastlino in žival, primerjano s človekom, enostavno, je pri tem komplicirano, ker prihaja v poštev razum in s tem zavest. Razen tega je ob nagonih svoboden in ne vtesnjen v določeno shemo, kot je pri živalih. To sega tako daleč, da tudi zgolj biološki učinki ne ostanejo omejeni samo na biološko plat človeka, marveč segajo tudi v njegovo duševnost (podnebje, morfologija naselja, način prehrane, delo etc.). Narod izrazi to v grobi obliki, ko pravi da, „ljubezen gre preko želodca“.

Vplivi iz okolja so tem močnejši, čim bolj je človek uglašen nanje (pa naj bo primarno, to je po dedovanju, ali pa sekundarno, to je pridobljeno po skušnjih). Okolje vpliva tudi tem učinkoviteje, čim močnejši je njegov vpliv, ozi-

roma nosilec vpliva, in čim boljših, čim vplivnejših metod se poslužuje, to je čim bolj so te prilagojene in preračunane na nižje nagone človeka (tu igra globinska psihologija, ki se je poslužujejo razni, zgolj na zaslužek usmerjeni gospodarski krogi pri reklamah, veliko vlogo).

Oglejmo si torej ta dva sestavna dela v človeku. Prvi je iz vsega, kar je človek prejel od prednikov, seveda ne le v morfološkem in fiziološkem smislu, marveč tudi v psihološkem (prvo se nanaša na telo, drugo na dušo). Sem šteje mo strasti, nagnenje, nagone itd., pa tudi sposobnosti za to ali ono stroko, dobre lastnosti in končno takoimenovane arhetipe (to je v duši se nahajajoča nagnenja po osnovnih vzorih; mogli bi jih imenovati pravzore). Vse to je dediščina, ki je prišla v človeka brez njegovega sodelovanja in doživetja. Na njej gradi človek svojo osebnost. Pa ne le na njej, marveč tudi po njej. To je tisto, kar imenujemo „natura“, ko pravimo: „gratia supponit naturam“. S tem mora računati človek, tudi vzgojitelj, tako v pozitivnem kot v negativnem smislu. To mu omogoča, pa tudi ovira delo na samem sebi.

Drugo, s čimer mora računati, je vse, kar si je pridobil v življenju, začeniši s prvimi dožitvi in skušnjami ob rojstvu, ko je zapustil varno materino zavetje, pa do smrti, pa naj sprejema vplive okolja zavestno ali podzavestno. Nič ni brez vpliva. Kar doživlja, mu utegne biti v blagoslov ali v prokletstvo, biti mu more v pomoč ali v oviro.

Že otrok stoji pod silnim vplivom okolja. Ta vpliv je zato tako močan in utegne biti usoden za vse življenje, ker se človek doživlja ne zaveda in prihajajo vanj brez vsake kontrole zavesti. Brez nje se potopijo v podzavest duše in se tam kopičijo in od tam vplivajo na človeka.

Vplivu družine se pridruži še vpliv širšega okolja, družine iz sosesčine, šole, cerkve, vpliv radia, kina, časopisov, slik, dela organizacij itd. Javno mnenje, poklic, služba so izseki okolja, ki oblikujejo človeka. Ideologije, javno mnenje, zadržanje soljudi, zgledi, vplivajo po svoje. Seveda, „če je dan interes“. Če tega ni ali pa je temu nasproten, tedaj so brez vpliva. To nas uči vsakdanja skušnja. Seveda z izrazom „so brez vpliva“, ne mislimo, da človek ni zanje sprejemljiv; tudi on utegne čutiti pod danimi pogoji njihov vpliv, toda le-ta ne pride do učinka. (Primerjaj, kar je napisal Pasteur svojim staršem). Rekli smo že, da more človek zaradi svoje človeškosti (razuma in volje) tudi negativne vplive spremeniti v pozitivne in obratno. (Tu je važno položiti v človeka višje interese, zmanjšati vpliv negativnih činiteljev in povečati vpliv pozitivnih.) Človek se more namreč umakniti vplivu okolja (tako v biološkem kot psihološkem oziru). To stori tem laže, čim bolj je prost ovir, o katerih smo že govorili, čim svobodneje in jasneje gleda in presoja in čim svobodneje se odloča. In to je tem težje, čim več je ovir. Te ovire, oziroma osnove zanje morejo biti podedovane ali pa pridobljene zaradi slabih vplivov okolja.

3. DUŠEVNI MEHANIZMI

Okolje vpliva na človeka. To je njemu lastno in to je njegova naloga, ker je človek na preskušnji in ker mora sredi te preskušnje zoreti in se tako pripravljati na združenje z Bogom. Čim zrelejša je osebnost, tem tesnejše je to združenje.

Toda, da more vplivati, ima človek razne mehanizme v duši (sit venia verbo: izrazimo se po človeško; reči bi mogli tudi duševne sposobnosti, kar pa tudi ni točno, kakor se bomo prepričali, ko bomo prebrali sestavek); eni omogočajo sprejemanje dražljajev iz okolja, drugi pa služijo obrambi.

Rekli smo že na drugem mestu, da prihajajo vplivi iz okolja preko čutov in živčenja (hotno in samohotno živčenje). Seveda pa vpliv ni pri vseh enak, niso enako močni; niti pri istem človeku vedno enako močni. Razen tega more človek njihovo učinkovanje hote zmanjšati, more se mu tudi izogniti, ga povečati ali ga preusmeriti (sublimirati).

Na moč vplivanja odloča n. pr. duševna nastrojenost (duševne lastnosti, nagnenja, nagoni, strasti, slabosti in arhetipi).

Oglejmo si duševne mehanizme, ki omogočajo, lajšajo, ovirajo ali preusmerjajo vplivanje okolja.

Najprej štejemo sem sposobnost, sprejemati vtise in vplive. Pravimo ji „introjekcija“ (včasih so jo imenovali projekcija). Ta je v tem, da more sprejemati človek vplive iz okolja (po vidu in sluhu, po tipu etc.) Človek vidi, sliši in sprejme vtise vase; si jih prisvoji, jih prebavi, priliči. V prvih dobah življenja, ko ne deluje kontrola zavesti, prihajajo ti vtisi brez nje v dušo in puščajo v njej najgloblje sledi. (To omogoča prilagoditev mladega človeka na življenje v določenih okoliščinah). Važno je, da dobi mlad človek pravilne smernice za življenje, ki mu bodo kasneje osnova njegovega zadržanja. Mlademu človeku je dano, da jih išče in željno sprejema. Čim bolj obstoji prirojena smer (arhetip) za neko zadržanje v duši, tem lažje in učinkovitejše je vplivanje ideje, načina življenja (po zgledu) i.t.d.

Zgolj enostransko prejemanje pušča v duši nagnenje, spoznati tudi drugo stran. Odtod pojav, da iščejo dobro vzgojeni otroci družčine slabih, pokvarjenih. Zato je treba otroka pripraviti tudi na to, in sicer tako, da spozna vzroke in posledice negativnega. Samo tako se bo obvaroval slabega vpliva, ker ne bo imel interesa za negativno. (Tu je morda vzrok, zakaj nekateri, ki so bili vzgojeni v katoliških internatih, kasneje odpovedô). Znano je, da nekateri res krščansko strogo vzgojeni, kasneje odpovedo in verske vaje, h katerim so bili po hišnem redu navajeni, opuste.

Silno važen mehanizem, ki omogoča oblikovanje in razvoj človeške osebnosti, je identifikacija. Med tem, ko sprejema človek po introjekciji smernice za življenje in ustvarja takoimenovano osnovno zadržanje, omogoča identifikacija posnemanje vzorov. Človek se identificira s tem, kar vidi. Odtod potreba po vzorih in tudi posledica dobrih ter slabih zgledov. Iz tega mehanizma sledi vpliv kvarnega filma, „šund-literature“, kot jo imenujemo. Ne gre toliko za idejo, marveč bolj za način življenja: kaj naj storim, kako naj se zadržim.

Iz tega mehanizma, ki je dan človeku zlasti zato, da v prvih letih življenja prevzame nek način življenja in zadržanja, sledi zla posledica pomanjkanje očeta ali matere ali obeh, slabega zgleda onih, ki bi morali biti vzor otroku, vpliv tega, kar človek vidi v filmu itd. Ti vplivi so zlasti danes silno kvarni, ker ima mlad človek zaradi pomanjkanja dobrih vzorov toliko več slabih in ker je mnenje (posledica ali učinek prvega mehanizma) glede kvalitete vzorov prevrnjeno.

Posledica identificiranja je posnemanje tistega, s katerim se človek identificira, kar ni nič drugega kot gledanje sebe v drugi osebi. Iz tega vidimo, kako važen je duševni mehanizem, pa tudi, kako zle posledice pušča pomanjkanje vzorov, slabi vzori in razočaranje nad tistimi, ki bi morali biti pravi vzori.

Iz tega je vidna potreba po vzornih očelih, materah, vzgojiteljih, javnih delavcih (čim bolj je kdo na vidnem mestu, ima vplivno službo, imponira po svojem znanju in je vzoren človek, katoličan v življenju, tem silnejši je njegov vpliv). Jasno je, da je neprimerno uporabljati zglede starih, preživelih časov, ki so današnjemu življenju povsem tuji, ker mlad človek ne ve, kako naj jih posnema. Pomagati se da tako, da postavimo svetnika ali vzornika v današnje razmere.

Iz tega je pa tudi umljivo, zakaj si išče današnji mlad človek druge vzorov, pogosto takih, ki mu škodujejo pri oblikovanju osebnosti (gangsterji, kovboji, prerijski junaki, zločinci etc.). Mlad človek potrebuje vzorov; to nagnjenje mu je dano v dušo od Stvarnika. Ker ne najde pozitivnih, si vzame negativne. Ker ne ve kaj početi z dobrimi, si izbere slabe. Kaj mu utegnejo dati ti, bere v knjigah, revijah, vidi v filmu. Filmski zvezdniki in gangsterji so moderni idoli.

Tretji mehanizem je **simboliziranje**. Tudi ta mehanizem je dan človeku, da mu pomaga razviti svojo osebnost. Je pa v sposobnosti, videti v zunanjem znamenju nekaj drugega. Tako pomeni n. pr. zastava domovino ali društvo, uniforma vojaka, grb deželo, orel pomeni dvig k soncu ali kvišku itd. Simbol ima tem večjo moč, čim bolj odgovarja duševni nastrojenosti. Sej izraža z nekim vidnim znamenjem idejo, sodbo o nečem. Tako srp in kladivo pomeni poljedelstvo in delavstvo, obenem pa tudi komunizem, križ trpljenje, pa tudi zmago.

Za simbole je izgubil današnji človek precej smisla, deloma zaradi zlorabe simbolov v nevredne namene (zastava pri fašizmu in nacizmu, srp in kladivo pri komunizmu), deloma pa zaradi materialistične nastrojenosti, ki hoče videti objekt sam in se ogiblje abstrakcije. In vendar je v človeku ta mehanizem; če njegove težnje ne občuti, je to znamenje otopelosti in ovira k razvoju osebnosti. To doživljamo danes. Treba je zopet zbuditi ta mehanizem k življenju in mu dati to, za kar je dan od Stvarnika. Ti mehanizmi omogočajo človeku, da si okolje pri svoji, priliki, pod njegovim vplivom svoje sposobnosti razvija in se tako dvigne nad okolje in ga obvlada; to se zgodi tako, da išče vzrokov in razlogov (vprašuje se „čemu?“ — „zakaj?“ — „odkod?“) raznim dogodkom, stvarim in pojavom v življenju in obdajajočem svetu. S tem pa prekorači materialno in tostransko ter stopi v duhovno, onstransko. Istočasno si ob okolju, do katerega zavzame stališče kot oseba, razvije zavest svoje samostojnosti.

Če so ti mehanizmi dani, da more človek reagirati na vplive iz okolja, moramo vedeti, da utegnejo biti posledice njih vplivanja pozitivne in negativne. To se zgodi vselej, kadar so vplivi sami po sebi negativni ali kadar je človek negativno usmerjen. Zgodi se pa tudi, da vplivajo negativno, kadar stavi podzavest napačne ali pretirane zahteve na človeka. Tako more biti introjekcija radi napačne, zveržene nastrojenosti človeka sama zveržena. Znano je, da človek kdaj napačni in vidi tako, kot hoče videti in slišati, ne pa, kot je bilo v resnici. Pri identifikaciji se utegne zgoditi, da vidi v vzoru nekaj absolutnega, boga, malika (otrok v prvih letih: moj oče ve vse, je bog; ali pri „schwärman“). Ko pride iztreznjenost, nastopi razočaranje, ki pusti dušo prazno in ranjeno. Enako je s simbolom (videli smo pri nacistih: zastava je malik, narod je bog, kri je nekaj absolutnega).

Da se človek varuje slabih vplivov, ki prihajajo po omenjenih mehanizmih v njegovo dušo, so mu dane sposobnosti to okvaro preprečiti ali zmanjšati. Seveda delujejo le-ti samo v uravnovešenem človeku. Čim bolj je človek oviran, tem manjši je njihov vpliv. So pa pozitivni in negativni. Oglejmo si jih.

a) Pozitivni duševni mehanizmi

To so mehanizmi, ki omogočajo človeku izogniti se škodi po negativnem vplivu okolja. Le ti so v uravnovešenem človeku.

Kakor ima rastlina in žival lastnosti ali sposobnosti, ki jo obvarujejo škodljivega vpliva okolja, npr. trne, bodice, dlake, jedke in grenke ali smrdeče snovi, rastlina pa še posebna gibanja, ki jim pravimo tropije, tako ima tudi človek posebne duševne sposobnosti (ali mehanizme), ki mu omogočajo obvarovati se kvarnih vplivov.

Tak mehanizem je **nadškodovanje** ali **kompencacija**, ki pride v veljavo, kadar povzroča kaka napaka občutek manjvrednosti v primeri z drugimi. Oblike kompencacije so zelo različne; za neuspeh na enem polju, se nadškoduje z uspehom na drugem; človek, ki mu „nekoliko manjka“, utegne biti velik šaljivec; človek s slabim spominom, izvrsten računar; nekoliko nenormalen po telesu, človek izrednega spomina itd. Celo zločin, kot tatvina, rop, vlom, umor more biti kompencacija. Znani so primeri, ko neupoštevan otrok zbuja pozornost s svojo predrznostjo. Zlasti opazujemo delovanje tega mehanizma pri telesno ali duševno okvarjenih ljudeh (drobna, šibka postava, slabo razvit organ, grd obraz, uboštvo in tako dalje). Saj je znano: majhen človek, nagla jeza (togota), ali majhen človek, velik kričač. Grbast človek, neupogljiv, trmast in trdovraten mož. S kompencacijo se prepreči zlom ali uton; človek se obdrži na površini.

Drugi način obvarovati se kvarnih vplivov okolja je **racionaliziranje** ali **izgovarjanje**. Človek, ki mu kaj spodleti, išče izgovorov, opravičil. Skuša zvreči krivdo na druge in skuša na vsak način prikazati, da ima on prav. Sem spada tudi izgovor: „Imel sem pač smolo!“ Torej ni njegova krivda, marveč nečesa nedoločnega. Ali pravi: „Saj bi bil uspel (ratalo bi mi), če bi ne bil prišel ta ali oni.“ Ali pa splošno: „Nekaj je prišlo vmes, pa se je ponesrečilo.“ Sem štejemo tudi „bolezni“, kot gripo, angino, prehlad, ki niso nič drugega kot beg v „boleznijo“ ali izgovor na bolezen. Duša preloži neuspeh v telo, ki prehodno reagira z boleznijo.

Tretji način je **preklic** ali **reakcija**, to se pravi, človek nekaj neprijetnega ali napačnega prekličiče, hoče uničiti, zakriti. Ima neko mnenje, ki ga skriva; toda, kar je v duši, se skriti ne da in se kakorkoli pokaže, npr. tako, da se človek zareče in pride ob nekontrolirannem trenutku na dan (pa naj bo v izrečni ali pisani besedi). Včasih prekličiče nekaj, kar mu je neprijetno, da ne sliši, kot se glasi, ali pa sliši narobe, pozabi, kar bi moral storiti, ker tega noče storiti, ker mu je neprijetno, nerodno ali zoprno. Moral bi na pot, pa bi najraje ne šel, in glej, pogleda na uro, pa se zmoti za eno uro ali pozabi denar doma, zato vlak zamudi. Moral bi nekomu posoditi denar ali knjigo, pa je ne najde. Vse to so nehoteni, nepreračunani pojavi, ki prihajajo iz podzavesti. Sem štejemo tudi dejanja ali besede, s katerimi hoče človek storjeno napraviti nestorjeno (človek s tem pomiri samega sebe, češ, saj sem popravil napako.).

Četrty način je **idealiziranje** ali **sublimiranje**; slovensko bi rekli **pretiravanje**, **povečavanje**, **morda tudi prenašanje**. To pomeni, da neki manj vredni stvari damo višji pomen, iz negativnega napravimo pozitivno, iz krivice krepost. Tako pretiravam ali idealiziram, kadar rečem ob krivici: pa naj bo, saj to zasluži; pri uboštvu: bo že Bog poplačal; pri ponižanju: naj bo v čast božjo. Pretiravanje naletimo tudi pri zaljubljenih, ki jim je partner najboljši, najlepši, najidealnejši (vsaj dokler ne pride do iztreznenja). Nekateri sami sebe idealizirajo: so brez napak, vse vedo in znajo. Idealiziramo tudi, kadar damo kaki stvari pomen, ki ga

sama na sebi nima, npr. zastavi pomen domovine, drevesu ali njega deblu nekaj človeškega (čarovnica, grbec).

Eden od pozitivnih mehanizmov je premik. Ta mehanizem obvaruje človeka pred duševnim zavozlanjem kot zgoraj omenjeni mehanizmi, in sicer tako, da prenese človek svoje notranje razpoloženje, ki je posledica neprijetnega doživetja, na kak drug predmet in ne na tistega, ki je tega razpoloženja kriv.

Tako prenese hlapec svojo jezo nad gospodarjem na živino, prevarano dekle na moža, namesto na onega, ki jo je varal; oče, ki je doživel neuspeh v službi ali trgovini, na otroke ali kuhinjsko posodo in stol. Mati razbije skledo, namesto da bi se z možem skregala. Vse to bi bilo v redu, če bi človek ne napravil škode in grenil sebi in drugim življenja. Prišel je k meni mlad mož (poročen komaj nekaj mesecev) in me prosil za nasvet, kaj naj napravi z ženo, ki da pogosto ni pri pameti. Daje mu grde primke in celo oklofuta ga. Začel sem poizvedovati o njenem življenju pred zakonom. Povedal mi je, da je prej hodila z nekim fantom, ki ji je obljubljal zakon in se mu je zato predala, nato pa jo je pustil na cedilu. Mogel sem ga potolažiti in mu razložiti njeno zadržanje kot premike. Zmerjanje in klofute niso namenjene njemu, marveč onemu, ki jo je varal. Tak premik doživi analitik, kadar pride do odločilne točke v analizi; bolnik prenese svoje občutke do nepoznanega ali poznanega vzroka njegovega zavozljanja na analitika.

Pomnimo: premik je dober, toda vodi naj ga pamet in naj ne povzroča škode.

b) Negativni mehanizmi

Doslej omenjeni mehanizmi so pozitivni, to je koristni in uspešni v begu pred kvarnim vplivom okolja, vsaj v tem smislu, da obvarujejo pred notranjim zavozlanjem. Pa poznamo tudi mehanizme, ki ne morejo preprečiti zavozljanja. Vzrok je v človeku, ki ne more uporabiti pozitivnih mehanizmov in porabi negativnega.

Tak negativen mehanizem je **projekcija**; ta nastopi, kadar meče človek svoje notranje razpoloženje navzven, to je na druge, kadar njegova notranja nastrojenost izžareva na objekte, ki ga obdajajo, in jim daje človekovo nastrojenost. Tako nezvest mož dolži ženo nezvestobe; lažnik dolži drugega laži; sam hudoben in hinavski očita drugim hudobijo ali hinavščino. Tako kdo projicira napake očeta na Boga, ki mu je krut tiran. O projekciji govorimo tudi, kadar kdo svoje napake podtikuje drugemu, npr. pri igri. Išče torej grešnega kozla izven sebe, čeprav je sam ta kozel. O projekciji govorimo tudi, kadar pripisuje človek stvarjem to, česar nimajo, npr. moč popolnoma ga osrečiti.

Govorili smo o **preklicu**, ki je v tem, da človek „nazaj vzame“, kar je napravil. Kakor more biti tak mehanizem pozitiven, pa je pri zavozlanem človeku negativen. Kaže se v kakih prisilnih dejanjih, kot npr. v štetju kolov pri ograji, držanju palca, kar naj pomeni srečo, v trkanju na steno, v potrebi, nekaj prijeti, da se odvrne nesreča, skočiti preko kroga itd. Temu in podobnemu pripisuje človek moč, odvrniti škodo in nevarnost.

Poznan negativen mehanizem je **konverzija** ali **preobrat**. Notranji duševni konflikti se pojavijo na zunan, npr. v jeclanju, astmi, angini, obolenju srca, nevarljivi itd. Pri zdravem človeku smo govorili o racionaliziranju; normalen človek sublimira negativni doživljaj, zavozlan pa tega ne more, ker mu duša ne deluje svobodno, in zbeži v negativne pojave. V začetku in pri izoliranih negativnih

doživetjih se pojavi npr. konverzija v obliki jeze, človek je rdeč kot kuhan rak, „razpočil se bo“, pravijo; pri neuravnovešeni težnji po uspehu čuti človek notranje motnje v srcu in krvnem obtoku. Če pa tako stanje dalj časa trpi, se pojavijo hude motnje na telesu (v organizmu), končno takoimenovana nevroza, ki ni nič drugega kot beg človeka, ki ni sposoben pravilno reagirati, v bolezenski pojav.

4. KAJ STORITI

Naj bo o tem dovolj. Nas zanima vprašanje, kako pomagati. Človek živi v okolju. Le-to vpliva nanj in on na okolje. Za razvoj uravnovešene osebnosti je potrebno zmanjšati škodljiv vpliv okolja, bodisi da se mu človek izogne ali pa postane zanj neobčutljiv, to je, da si pridobi pozitivne načine reagiranja. To je možno na več načinov:

1. Pridobiti si je treba neko res jasno, krščansko zadržanje, ki usmerja življenje v vseh njegovih otenkih, gledanje z nadnaravnega vidika.

2. Upoštevati podedovano v vsem njegovem obsegu (duševnem in telesnem).

3. Upoštevati, kar si je človek v teku svojega življenja pridobil zlasti v negativnem smislu (ki utegne voditi v negativne duševne mehanizme), zlasti komplekse ali duševna zavozlanja. Poznanje tega je potrebno, da se odstranijo. Ena pot je psihoterapija (analiza), če gre za nevroze, sicer pa temeljit razgovor z osebo, ki more pomagati in ji človek popolnoma zaupa. Končno sprejeti zavozlanje kot od Boga pripuščeno preskušnjo in kazen za morebitne zablode.

4. Ustvariti ugodno, pozitivno okolje, ki naj krščansko vpliva na človeka in ga podpira. Sem spadajo vzori in zgledi, ki omogočajo po introjekciji in identifikaciji ustvarjanje pozitivne nastrojenosti. Podpreti je treba šibke in omahljive z dobro besedo in zgledom dobrih. Tu imajo važno vlogo jedra dobrih, značajnih, vplivnih ljudi (tovarjšev, tovarišic itd.).

5. Seveda ne smemo pozabiti nadnaravnih sredstev, ki po milosti in nadnaravnih darovih človeka usposobijo, da obstane sredi okolja, v katero je postavljen.

SODOBNA PRIDIGA

(Predavanje na pastoralnem tečaju na Barbani 4. in 5. sep. 1963)

Msgr. Jože Jamnik, Trst

S cerkvenim govorništvom je nekaj podobnega kot s tistimi najosnovnejšimi življenjskimi problemi, ki so vedno bili in bodo aktualni. O človekovem zdravju in zdravilstvu, prehrani, o obrambi miru in človekovi svobodi, ti in podobni problemi bodo vedno pri mislečih ljudeh v ospredju zanimanja. Tudi božja beseda je bila in bo človeku vedno potrebna; tako potrebna kot kruh lačnemu, kot zdravilo bolnemu in kot orožje v obrambo najvišjih dobrin.

Sodobna zdravniška znanost je usmerjena v to, da ustvari učinkovitih zdravil za sedaj razsajajoče bolezni; podobno prilagojevanje opazujemo pri opremljanju modernih armad in pri iskanju novih virov prehrane za človeštvo. Tudi v pridiganju je potreben razvoj, izpopolnjevanje. Predmet božjega oznanila seveda ostane vedno isti, to je božje razodetje, a spreminjajo se razmere življenja in

človeška miselnost in tako potrebe duš. Glasnik božjega oznanila mora poznati nove utripe človeškega srca pri iskanju sreče, mora jim prisluhniti, jih razumeti in jim dati zadovoljiv odgovor. Nesmiselno in pogubno bi ravnal zdravnik, ki bi odkazoval zdravila brez diagnoze o bolezni pri vsakem bolniku posebej. Kot morata medicina in zdravnik nuditi tisto zdravilo in v tisti obliki, kot jo zahtevata stopnja bolezni in zmogljivost organizma, tako se mora pridigar ozirati na potrebe in zahteve časa, kraja in osebnih razpoloženj, h katerim ga Cerkev pošilja kot oznanjevalca božjega oznanila.

V predavanju pustim od strani številna in potrebna navodila, kako naj pridigar svoj govor pripravi, sestavi in podaja. Vsako pridigo mora po klasičnem navodilu sv. Avgušтина odlikovati trojna lastnost: „ut pateat, placeat et moveat“, tako so nas bogoslovce učili tisti, ki so nas uvajali v umetnost cerkvenega govornišva. Vsa ta pravila in priporočila seveda še vedno drže in je prav, če od časa do časa kontroliramo svoje pridiganje v luči teh osnovnih zakonov, oziroma prosimo kakega sobrata ali inteligentnega vernika, da nam iskreno pove svojo sodbo o načinu našega pridiganja.

V predavanju se bom zelo omejil in vzel v poštev le nekatere činitelje, ki naj pomagajo pridigarju spoznati zahteve in potrebe sodobnega človeka, da bo njim primerno z božjo besedo nudil potrebno hrano, zdravilo in orožje za obrambo in utrditev božjega kraljestva.

I.

Poglejmo najprej, kakšno je staljšče Cerkve same do sprememb in potreb sodobnega človeka.

Vsem nam še živo zvene v duši številne izjave in vzpodbude pokojnega papeža Janeza XXIII., ko je pripravil II. vatikanski cerkveni zbor. Njegova naloga je: najti čimbolj pripravna sredstva za uspešno oznanjevanje bogastva Kristusovega evangelija v našem času, ki se tako naglo in temeljito preobraža. To je tisti cilj, ki ga je pokojni papež označil kot „aggiornamento“ ali prilagoditev. „Aggiornamento“ ima za svoj cilj obnovo Cerkve oziroma njenih udov v duhu evangelija, čimbolj temeljito povrnitev h Kristusu; koncil bo Cerkev orientiral v dejanske potrebe sedanjega časa in prihodnosti.

V dobi laicističnega humanizma, ki misli, da bo človek tem večji in svobodnejši, čim bolj temeljito se bo znebil Boga, Cerkev z materinsko ljubeznijo in skrbjo, brez obsojanja in sovražnosti do kogarkoli, kaže vedno bolj globoko zanimanje za človeka, njegove probleme in stiske, za njegovo „lakoto po življenju“; vabi ga h Kristusu, saj se je v Kristusu Bog sam za človeka tako zavzel, da je postal človek „zaradi nas ljudi in zaradi našega zveličanja“ in človeka dvignil iz njegove nizkosti v višine božjega življenja. Le v Kristusu postane človek tisto, po čemer v globini duše neutešljivo hrepeni; le v zedinjenju z žrtvovanim in sedaj poveličanim Kristusom kot glavo človeštva (v katerem naj se v teku zgodovine uveljavi odrešujoča moč od mrtvih vstalega Kristusa), bo človeštvo doseglo osrečujočo enoto in „svobodo poveličanih božjih otrok“, po katerih „doslej vse stvarstvo skupno zdihuje“ (Rimlj 8, 21—22).

Kot nekoč Kristusa, tako sedaj nagiblje tudi Cerkev sočutje do materialne in duhovne bede, ki mučita človeštvo, da išče zdravila za njegove stiske in mu pomaga, da se dviga k notranji svobodi in odrešenju iz Kristusove resnice in milosti. Od Leona XIII. dalje cerkveno učiteljstvo še posebno pogosto vzpodbuja teologe in druge katoliške mislece, naj bodo odprti za svoj čas in njegove pro-

bleme, seveda tako, da so trdno naslonjeni na nespremenljive osnove razodetja in naravne filozofije. Pij XII. je še kot kardinal na evharističnem kongresu v Budimpešti l. 1938 dejal, da „moramo ljubiti svoj čas“, v katerega nas je Bog postavil, in izpolnjevati v njem vsak svojo nalogo, ne pa živeti od jeze nad propadom starega reda, tudi ne od jalovega hrepenenja po domnevnem dobrem starem času, ali pa čakati, kdaj nam bo vse prišlo. Ljubiti moramo svoj čas, je dejal poznejši veliki papež, kljub nevarnostim in stiskam, ljubiti prav zaradi stisk in zaradi teže nalog, ki nam jih postavlja. Na svoje mesto mora vsak postaviti celega človeka, da brezpogojno izpolni božjo voljo, ki nam govori po času in razmerah, v katerih živimo. Nepogrešljiva je sicer tudi kritika slabega, a bolj potrebna je ljubeča zмага nad tem, kar je krivega. Vsak narod in vsak čas ima svoj providencialni prostor v silnem stvariteljskem in odrešilnem načrtu večnega Boga. In tu ima tudi „doctrina fidei“ svojo nepogrešljivo nalogo. In v okoržnici „Humani Generis“ iz leta 1950, v kateri je zavrnil v teologiji in filozofiji novotarstvo za vsako ceno ter napačni irenizem, s čemer škodujemo prav tam, kjer bi hotel pomagati, je Pij XII. hkrati poudaril, da imajo „teologi in katoliški filozofi važno nalogo, braniti božjo in človeško resnico ter jo sejati v človeška srca; prav zaradi tega ne smejo biti nevedni in brezbržni glede nazorov, ki bolj ali manj zahajajo s prave poti.“ Z drugimi besedami, Cerkev naroča, naj bosta teolog in dušni pastir pričujoča v modernem svetu in odprta za vse njegove probleme. Sploh je izrazita težnja današnjega katolicizma (posebno je to opaziti med francoskimi teologi), biti dejavno navzoč v svojem času in pogumno soočiti svet krščanstva z modernim svetom. To pa zato, da bi nudil modernemu človeku adekvatni odgovor na njegove probleme. Ta volja po pričujočnosti v modernem svetu“, pravi louvanjski strokovnjak za zgodovino novejše teologije Aubert, morda razodeva v nekaterih primerih duha predrzne radovednosti in pretirane težnje po novosti; toda največkrat je v ozadju apostolski duh, izvirajoč iz evangelijskega navdihnjenja in iz prepričanja, da prilika o izgubljeni ovci ni nehala biti aktualna, pa tudi zavest, da se Cerkev ne sme več omejevati na mirno ohranjanje „dobrih“, marveč mora zlasti vpostavljeni dvogovor z onimi, ki so izven očetovega doma.

V želji, da bi se v kristjanih, najprej seveda v onih, ki še prihajajo v cerkev, bolj vzbudila zavest odgovornosti in sodelovanja pri apostolatu Cerkve, se danes pogosto naglaša, da morata tako dogmatik kot pridigar dati več poudarka takozvani kerigmatiki.

Vedno bolj številni so glasovi, da je pridiga zašla v krizo in z njo vred versko življenje kristjanov. Zdravila da moramo iskati v načinu pridiganja kot ga nam predstavlja evangelij in kot so ga uporabljali apostoli in cerkveni očetje. Pri kerigmatični pridigi, podobno velja tudi za katehezo, tako naglašajo zastopniki kerigma, se krščanska vera ne predstavlja ljudem kot lepo zgrajen sistem vzvišenih idej ali moralnih pravil. Ne, pred človeka se postavljajo konkretni zgodovinski dogodki, v katerih stopa Bog sam pred vsakega človeka in ga v Kristusu nagovarja, naj se vključi v božje življenje s tem, da zopet in zopet ratificira, potrdi skrivnost sv. krsta; v tem zakramentu se namreč človek vključi v Kristusovo smrt in njegovo vstajenje. Vsebina krščanskega življenja pa mora biti prav podoživljanje tega dvojnega misterija Boga-človeka. Gre za veselo oznanilo o prihodu božjega Sina med človeške brate, gre za uresničenje božjega odrešilnega načrta, po katerem naj bi vsak krščeni človek kot živ ud Cerkve v sebi radikalno upodabljal Kristusa in z njim napolnjeval svoje okolje. V naka-

zanem smislu obravnava obnovo pridiganja jezuitski pater Domenico Grasso, profesor pastoralnega bogoslovja na papeški univerzi Gregorijani v svoji razpravi z naslovom: „Il Kerigma e la predicazione“ iz leta 1960. Eno leto prej je švicarska revija „ANIMA“ posvetila celotno številko razpravam o obnovi kerigmatične pridige. O istem predmetu imamo v Zborniku teološke fakultete v Ljubljani precej dolgo in temeljito razpravo izpod peresa bogoslovnega profesorja Antona Sterleta.

Pravkar imenovani jezuit D. Grasso pravi med drugim tole o vlogi pridigarja: „Come si é visto, si dovrebbe tendere a fare rivivere la fede dei nostri cattolici, a trasformarla da patrimonio ereditario in coscienza sentita; se non ci fosse il pericolo di essere fraintesi, diremmo che si dovrebbe tendere ad una quotidiana ed adeguata ‘ratifica’ del proprio battesimo. Per ottenere questa conversione radicale gli apostoli si son serviti del Kerigma; essi annunziavano ‘fatti’ e di questi fatti davano una testimonianza viva, diretta, fondata nell’ esperienza personale: noi vi annunziamo Colui che i nostri occhi hanno visto, che le nostre mani hanno toccato. Questa testimonianza (cl. 1 Kor 2, 1—2), spinta non raramente fino al martirio, trascinava gli uomini alla fede con una forza irresistibile; come si può respingere un ‘fatto’ per la cui affermazione si dá la vita? — Questo carattere di testimonianza é essenziale anche oggi se vogliamo suscitare la fede: la psicologia umana non é cambiata. Del resto Cristo ci comanda di essere gli ‘testimoni’ fino ai confini della terra“ (Apd 1, 8).

Upoštevaajoč oznanjevalca, vsebino oznanila in tistega, ki mu je namenjeno oznanilo, bi mogli na vprašanje, kaj je „kerigma“, kratko odgovoriti takole: Kerigma je oznanjevanje božje besede, ki ga kot zastopnik Cerkve vrši od Boga legitimirani oznanjevalec, ki je hkrati pričevalec in ki v moči Svetega Duha govori prešinjén z vero, upanjem in ljubeznijo; in sicer nas to oznanilo obvezuje k odločitvam, od katerih zavisi naša večna usoda. Kerigma seveda obsega predmet celotnega krščanskega oznanjevanja, a vse mora biti postavljeno v luč Kristusovega vstajenja, s katerim se je zaključilo smrtno trpljenje; le tako namreč dobi vse oznanjevanje resnično značaj „evangelija-veselega oznanila“ odrešenja in le v tej osvetlitvi dobivamo zares osrečujoč odgovor na vsa človeška vprašanja.

Gre torej za vrnitev k oznanjevanju vesele vesti o moči in vseobsežnosti odrešenja, ki ga je Kristus s svojo velikonočno skrivnostjo prinesel za vsa področja človekove dejavnosti. Ta vesela vest pomeni poziv celotnemu človeku, ne samo njegovemu razumu ali morda zgolj volji, in celotnega človeka preoblikuje podobno kot je Kristus s svojo osebno navzočnostjo in nadnaravno močjo posvečeval ljudi, ne da bi jih trgal iz njihovega življenja in dela v svetu. (Prim. lep zgleđ kerigmatičnega nagovora v berilu 6. nedelje po bink. — Rim 6, 3—11.)

Pravzaprav bi morala biti vsaka pridiga osredotočena na Kristusa in na skrivnost njegovega odrešenja, a dejansko pridiganje mnogokrat ni takšno.

Če pridigar ali katehet le poučuje, to je, le preveč teoretično govori o verskih resnicah, a brez odnosa do verskega življenja poslušalcev; ali če le moralizira brez utemeljevanja iz misterijev Kristusovega odrešenja in bez ozira na človekovo prerojenje k nadnaravnemu življenju in posnemanju Kristusa, takšno poučevanje oziroma pridiganje nikakor ni kerigmatično. Tudi če pridigar navaja mnogo citatov iz sv. pisma, njegov govor ni še nujno kerigmatičen. More se namreč zgoditi, da so mu — po njegovem gledanju — svetopisemski citati le poučno in vzgojno ponazorilno sredstvo, le psihološki pripomoček za razlago dolo-

čene verske resnice ali moralne zapovedi. S tem nočemo reči, da kerigmatična pridiga ne bi smela in celo morala tudi poučevati, moralno vzpodbujati, apologetično pripravljati tla za sprejem veselega oznanila o božjem kraljestvu, saj nadnarava tudi v tem pogledu predpostavlja naravo.

Kerigmatična pridiga hoče v človeku odkriti veselo zavest, da se Bog zelo zanima zanj, da ga ljubi takó, da je zanj dal svojega Sina, in da ga po Cerkvi kliče in usposablja za lepo urejeno življenje delno že tu na zemlji, zlasti pa da mu nakloni, če bo tudi sam Bogu odgovarjal z ljubeznijo, svojo lastno srečo ali zveličanje.

Pridiga, pojmovana kerigmatično, kakor v skladu z novo zavezo mora biti, je nagovor Boga po Kristusu v Cerkvi. Bistvo pridige je v tem, da v konkretno situacijo prevaja tisto božjo besedo, ki je objektivno obsežna v sv. pismu in ustnem izročilu. Pridiga mora zgodovinsko razodetje prikrojiti za tu in za danes. V deinicijo pridige spada božja beseda in časovni, sodobni izraz. Z drugimi besedami: poslušalec mora v pridigi dobiti jasen odgovor na dvojno, za vsakega človeka bistveno važno vprašanje: Kaj hoče božja beseda povedati meni v mojem danem položaju? In drugo: Kako moram gledati na svoj položaj v luči božje besede, preko katere deluje v meni odrešilna moč Kristusova?

Človek more resnico dojeti vedno le na svoj način in v obleki svojega časa; zato marsikatera evangeljska prilika, ki je sama na sebi vsebinsko bogata in je bila Jezusovim poslušalcem — kmetom, ribičem in pastirjem — lahko umljiva, modernemu človeku sredi strojev in industrijske produkcije malo ali nič ne pomeni. Tudi tu je treba iskati na temelju božje govornice za človeka današnjih razmer učinkovite primere, najboljše iz njegovega delovnega območja. Resnica sicer ni relativna, toda njen vpliv na srca je relativen in odvisen od različnih pogojev.

Pridiga mora biti tako zasnovana, da po njej Bog sam nagovarja človeka, kakršen je tu in sedaj. Modernega človeka je treba rešiti satanovega kroga, ki obsega samo jed in pijačo, denar, zabavo in še nekatere stvari. Božji Sin si je prevzel človeško naravo in stopil v konkretni svet, v katerem mi živimo, zato da bi človeka odrešil od znotraj. Svet moramo poiskati tam, kjer je. Pridigar mora navezati na tista teženja, ki so pri poslušalcih v ospredju zanimanja. Švicarski teolog, katerega misli tu povzemam, pravi dobesedno: „Pred kristjani, ki so postali posvetni, sme uvod pridige dišati bolj po cigareti kakor po kadilu (V. Schurr: Situation und Aufgabe der Predigt heute). Vladajoče življenjsko občutje je treba prikazovati tako, da poslušalci sami pri sebi nekako potolaženi zavzdihnejo: Hvala Bogu, pridigar je v naši koži; jozna naš položaj; naj opazijo, da krščanska vera ni beg pred stvarnostjo ali celo nesposobnost obvladovati življenje. Pridigar naj poišče skupno raven med Bogom in poslušalci. Neka pripravljenost za vero, četudi v stanju nerazvite kali, je vendar v vsakem človeku. Ako je posvetni človek pridobljen s tem, da je pridigar stopil k njemu, na njegovo raven, bo veliko lažje šel za pridigarjem, komu pokaže, da se življenjska vprašanja iz zapletenosti v svet ne dajo drugače rešiti kot le v luči božje modrosti. Posvetnjak hoče predvsem vedeti, kaj ima od vere za svoje življenje. Zato je treba najprej navezati tukaj. Tako ga bo mogoče zdramiti iz njegove pretirane zaverovanosti v svet in mu vzbuditi žejo po Bogu. V Kristusu je rešitev, veselo oznanilo rešitve, najprej dar, potem pa tudi zahteva po spreobrnjenju. Pridiga, ki naj spreobrača, se torej razvija v teh stopnjah: vstop v položaj poslušalca, rešitev iz zakovanosti v svet in dvig človeka v duhovni, nadna-

ravni svet, kjer šele postane življenje resnično in bogato. Pridiga kot nagovor osebnega Boga pomeni poziv posamezniku, njegovi odgovornosti, naj se ne vtaplja v masi, naj ne bo čredni človek, marveč samostojna krščanska osebnost, z lastnim mišljenjem in hotenjem, ki naj bo po njem podoben Kristusu.

Obenem naj ne bo pridiga individualistično usmerjena, ampak naravnana v okolje in sploh v odnos do sveta. Greh ni le nravstvena napaka posameznika in pomanjkanje posvečujoče milosti, marveč je tudi javna zla sila in škoduje vsemu razvoju božjega kraljestva na zemlji; smrt ni le osebna usoda, marveč sovražnik vsega Adamovega rodu. Kristusova smrt in vstajenje sta gotovo vzrok milosti, a tudi začetek svetovnega preobrata, prenovitve vsega stvarstva; odrešenje pomeni pač uničenje greha in opravičenje človeka, toda tudi osvobojenje od uničevalnih sil sploh in udeležnje pri Kristusovem gospodstvu; zakramenti so znamenja in sredstva, s katerimi dosegamo nebesa, a niso samo to, kar je treba motriti s stališča nebes, marveč so obenem nekaj, kar človeka že v tem zemskem življenju preustvarja in ga usposobi, da že tu na zemlji pričinja svoje poveličanje.

Vsi se zavedamo, da more vsaka pridiga doživeti neuspeh, podobno kot je Jezus sam v svojem umrljivem življenju doživljal neuspeh, ker se pač svobodna volja more upirati. Toda računajmo s tem, da se pridiga potem nadaljuje v euharistični daritvi, kjer poveličani Kristus deluje ne le s svojo močjo, kakor je to pri pridigi, marveč tudi z vsem svojim bistvom. Zato pa moramo najprej mi duhovniki verovati, da nobena konerenca, nobeno, še tako skrbno sestavljeno radijsko predavanje, ne more vplivati na duše tako učinkovito kot je v srečanju človeka s Kristusom v pridigi v hiši božji!

Težave za kerigmatično pridiganje v današnjem svetu niso majhne; soočnje modernega človeka s trpečim Bogom na križu in zmagovalcem Kristusom ni lahka stvar. Kerigma, s katero so nastopali apostoli je bila za tedanji svet novost in je zato krščanstvo izvajalo na ljudi svoj čar, kot ga imajo nove stvari, čeprav tudi tedaj ni manjkalo predsodkov. Po 20 stoletjih pa se more površnemu očesu naših poganskih sodobnikov krščanstvo zdeti staro in premagano; sicer s slavno preteklostjo, toda nekaj takega, kar ni več aktualno. Poleg tega so se predsodki še namnožili. Nekdaj ljudje niso vedeli, kaj je krščanstvo, in so bili radovedni, da bi ga spoznali. Danes je v tem pogledu ravno nasprotno: Ljudje mislijo, da krščanstvo še preveč poznajo, in so mnenja, da morejo o njem soditi in ga tudi obsoditi, ne da bi vedeli za pravo vsebino naše razodete vere. Toda in pogum! V oznanilu, s katerim pridigar nagovarja ljudi, je božja moč. Tudi v bodočnosti bo božja beseda imela vedno novo življenjsko moč.

Vsaka pridiga naj izveni kot veselo oznanilo. Če bi pridiganje preveč osredotočevali na poslednje reči, premalo pa oznanjali milost in njeno bogastvo ter nebesa, bi krščanstvo kaj lahko veljalo za nasprotnika življenja in veselja. Vera, upanje in ljubezen morajo spet osvojiti mesto, ki jim gre v krščanskem življenju. Sicer morajo tudi v kerigmatični pridigi imeti poslednje reči svoje mesto, toda motrimo jih bolj v pozitivni luči. Krščansko življenje je treba predstavljati predvsem kot prijateljstvo z Bogom in zedinjenje z njim, ne pa kot življenje strahu (strah ostane le začetek modrosti). Krščanstvo je „pashalno“, Kristus križani in vstali je središče oznanjevanja. Poslušanje božje besede, prejem zakramentov, predvsem sv. Rešnjega Telesa ni nič drugega kot poglobljanje spreobrnjenja, ki se je pričelo v sv. krstu, ko smo bili potopljeni v Gospodovo smrt in vstajenje.

Pridiga oznanja veselo vest, odrešenje, novi red, oziroma novo zavezo, ki se je uresničila s Kristusovo smrtjo in vstajenjem. Obrača se na ljudi kot poziv k odločitvi in k spreobrnjenju. Če katehezo razlikujemo od pridige, gre pri katehezi za utrjevanje zveze s Kristusom. Obstoji namreč v globljem in bolj podrobnem predlaganju veselega oznanila z namenom, da bi se hranilo krščansko življenje vernikov. V tem smislu bi večina naših pridig morala biti katehetična, ne da bi nehala biti kerigmatična. Mora pa tudi takšna pridiga in sploh vsaka kateheza biti kristocentrična, z velikonočno skrivnostjo v središču. Dalje je vsaka kateheza, oziroma katehetična pridiga, hkrati dogmatična, moralna in liturgična. Krščanska dogma namreč nikoli ni gola teorija, marveč odrešilni misterij; pa tudi morala ni nikoli le morala, marveč božje življenje v zedinjenju s križanim in poveljanim Kristusom; in liturgija spet ne sme biti sama sebi namen, marveč mora prehajati v posvečenje in daritev človekovega vsakdanjega življenja.

Iz vsega doslej povedanega o značaju in potrebnosti kerigmatične pridige sledi, da je uspeh pridige veliko bolj odvisen od osebne pripravljenosti in svetosti duhovnika kot pa delitev zakramentov. Rimski liturgija zaključuje branje evangelija z blagoslovom: „Po teh evangeljskih besedah naj nam bodo izbrisani naši grehi.“ Pobožno poslušanje božje besede je torej združeno z odpuščanjem grehov. Misliti moramo pač na dejansko milost, ki nas po njej ob poslušanju božje besede Sv. Duh nagiblje k dejanjem vere in skesanosti, po čemer se nam odpuščajo gerhi, seveda z vzezi z zakramentom, ki ga je Kristus nalašč za to postavil.

Iz dogmatike vemo, da zakramenti delujejo ex opere operato, to je s svojo notranjo močjo, če le ni ovire pri prejemniku, ne glede na osebno svetost delivca. Pri pridiganju pa je pridigarju samemu dano, da oblikuje božjo besedo, drugače kakor je to pri zakramentih. Zato pa more pridigarjeva osebna neusposobljenost oslabiti vpliv božje besede v dušah veliko bolj, kakor je to pri delitvi zakramentov. Pridigarjeva dejavnost odloča, ali je božja beseda predložena v svojem polnem bogastvu ali pa v obubožani obliki. Za učinkovitost pridige pa se od duhovnika zlasti zahteva znanje, usposobljenost in svetost.

II.

V drugem delu tega predavanja še kratko pogledjmo, kako naj nastopa pridigar, da bo vzbudil v poslušalcih razpoloženje in žejo po Bogu.

V čem naj vidimo v sodobnem svetu božji klic in kako naj pridigarji pomagamo modernim ljudem, da se temu klicu odzovejo, nam posebno odkrivajo zadnji papeži, ki mnogokrat dajejo konkretna navodila, kako je treba vriti pridigarsko službo. Znano je, kako pogosto je dajal navodila pridigarjem, za postni čas in druge prilike, papež Pij XII.

Tako je npr. udeležencem 6. pastoralnega tečaja v Italiji z vodilno mislijo: božja beseda v krščanski popolnosti — dne 14. septembra 1956, v skupni avdienci dal več priporočil in smernic za sodobno in uspešno pridiganje. Tudi moderni človek, tako je poudaril v uvodu papež, je žejen božje besede. Če se mu ta oznani v vsej svoji lepoti in moči, obmolknejo stroji, hrup ceste in človekove strasti; v sveti tihoti, ki zajame človeka, se vzbudita upanje in pogum za novo življenje. Sodobni pridigar mora po študiju in premišljevanju Kristusovega učenja odkrivati skrivnostno silo, s katero je Gospod pritegoval k sebi množice in jih preustvarjal s svojim naukom, a še prej z zgledom in dobroto. Jezus je v pridigi razodeval vso svojo osebnost, bogastvo svoje modrosti in ljubezni.

V svojem učenju je Kristus čudovito jasen, gotov in osebno predan svoji

zvisehi nalogi: „Moj nauk ni moj, ampak tistega, ki me je poslal... Kdor govori sam od sebe, išče lastne slave...“ (Jan 7, 16).

Druga poteza na Kristusu je ljubezen in žrtvovanje za blagor ljudi med katerimi živi: „Ljudstvo se mi smili“ (Mr 8, 2). O tem govori zlasti prepričljivo njegova prilika o dobrem pastirju. Ves se je dal ljudem, vsak čas jim je na razpolago in ob vsaki priložnosti jim govori, zato hodi od mesta do mesta, od vasi do vasi; uči v sinagogah, a tudi v privatnih hišah; stopa v čoln, a zadržuje ljudi tudi v puščavi ali v podnožju kake gore in jim oznanja blagovest odrešenja. Besedo spremljajo mnoga dela ljubezni do bolnikov, trpečih, grešnih. Da ne bi božja beseda padla v prazno in odrnela mimo ušes, se je prilagodil svojim poslušalcem in jim govoril v prilikah; tako so ljudje božjo besedo ohranili v srcu, o njej razmišljali in se tudi spreobračali.

Tretja značilnost: Kristus kot pridigar nastopa z mirnostjo in gotovostjo, v sodbi se v njej ne ozira na to, ali ljudem ugaja ali ne, kar jim kot poslanec nebeškega Očeta oznanja.

Tudi glede vsebine ali predmet našega pridiganja nam bodi merodajen Kristusov zgled. Kristus opozarja svoje poslušalce na notranje razpoloženje, na poštenost srca in iskrenost, s katero morajo odpreti svoja srca oznanilu božje besede. Stvari pred plitvostjo in potvarjanjem samega sebe (Mt 11, 16—17; 7, 21); vzpodbuja, naj bodo budni in naj velikodušno sprejmejo spoznano voljo božjo. V tako disponirane duše seje potem Gospod kleno seme velikih resnic, ki naj ljudi uvajajo v vedno večjo ljubezen do Boga, ki ga naj spoštujejo, a naj imajo vanj tudi neizmerno zaupanje. Na drugi strani pa opozarja na povezanost, ki mora družiti ljudi, zlasti verne med seboj. Toda središčna teža Kristusovega oznanjevanja je vera, zaupanje v Njega samega in posnemanje njegovega življenja. Oče se razodeva v Sinu in le po njem imamo dostop do božjega veličastva. Kristus mora biti glavni predmet tudi našim govorom, kot tako odločno naglašava sv. Pavel: „Ne oznanjajmo namreč sebe, ampak Jezusa Kristusa...“ (2 Kor 4, 5), „mi pa oznanjamo Kristusa križanega, Judom pohujšanje, a poganom nespamet, njim pa, kateri so poklicani, božjo moč in božjo modrost“ (1 Kor 1, 23).

Za ostalo vsebino Gospodovega oznanjevanja je Pij XII. naglasil mimogrede le nekatere značilnosti, kako je Gospod pogosto govoril o potrebi in lastnostih dobre molitve, o ponižnosti, odpuščanju, o potrebnosti pokore in zatajevanja samega sebe, o dolžnosti prizadevati si za popolnost, o največji zapovedi krščanske ljubezni, o pokorščini do Cerkve in oblasti sploh. Večkrat je opozarjal na svetost in nerazdružnost zakona, a zopet z jasnostjo postavil deviški stan nad zakonskega. Mnogokrat je opozarjal na božje povračilo vsakemu človeku po delih, ki jih je storil v življenju, a zopet kakó pogosto zagotavlja grešnikom božje usmiljenje, ki je pripravljeno odpuščati grehe in kazni, dokler so zemeljski popotniki.

Iz druge polovcie papeževega nagovora povzamem le eno opozorilo. Sodobni čas še veliko bolj zahteva, da se Cerkev zanima za človeka, ki si utira pot s krepkimi koraki v svet tehnike in znanosti. Dušni pastir in pridigar mora imeti zanimanje za sodobno znanost, za umetnost in tehniko, v kolikor posegajo na polje vere, nravnosti in najvišjega namena človekovega življenja. Vsaj to mora vedeti iz področja svetnih ved, kaj je v njih moralno sprejemljivega, kaj indiferentnega in kaj je treba odkloniti. Od oznanjevalcev Cerkve je odvisno, ali se bo moderni svet gradil v stiku z nadnaravnim redom, pod vplivom Sv. Duha in večne resnice. Papež je potem močno naglasil potrebo in dolžnost, da oznanje-

valci božje besede dobro poznajo razne uradne cerkvene dokumente, ki se nanašajo na nevarno tolmačenje tkzv. situacijske morale, kot tudi enciklike in radijske nagovore, v katerih papeži postavljajo trdne versko-moralne osnove glede vseh sodobnih problemov kot so: šola in vzgoja, mednarodno pravo, socialna zakonodaja, laicizem v nešteto oblikah itd. Za to mnogovrstno in odgovorno nalogo bodo duhovniki vedno imeli svojo oporo v Sv. Duhu, na katerega se je tudi Kristus sam skliceval. Vse prizadevanje bogoslovnih učenjakov in dušnih pastirjev naj bo, tako zaključuje papež, po besedah evangelija kot kvas, ki ga je žena vmešala v nekaj meric moke, da se je vse testo prekvasila v okusen kruh.

Upoštevanja vreden dokument glede tega, kako naj služba božja in pridiga zajameta človeka tudi v času oddiha v naravi, je prinesel L' Osservatore Romano v številki z dne 20. febr. 1963, kjer pokojni papež Janez VXIII. udeležencem nekega pastoralnega tečaja daje lepe in prepričevalne smernice za dušne pastirje v turističnih in klimatskih krajih. „Fate comprendere, tako na nekem mestu svojega nagovora papež vzklika, che nei periodi di vacanze, di onesto e legittimo svago, gli uomini debbono e possono inserirsi nella natura, per ritrovarvi la serenità, la calma, l' armonia interiore; ed avviare altresì una ripresa di colloquio spirituale, che apre gli orizzonti della vita soprannaturale della grazia.“

10. februarja leta 1959 pa je isti papež sprejel rimske župnike in postne pridigarje in jih s prepričevalno besedo med drugim opozoril na tri kreposti: modrost, preprostost in ljubezen.

1. Modrost se kaže v pravi izbiri vsebine za pridigo, naj bo ta homiletične ali katehitične narave, za navadne nedelje v letu ali za posebne priložnosti, kakor so veliki liturgični prazniki, postni govori itd. Včasih kdo nasede skušnjavi, da iz slovstva in pesništva nabira dokazno moč in nagibe, da se morda oprime že preživelih oblik apologetike, ne da bi pri tem upošteval moreče stiske sedanjosti in nove pridobitve iz iskušenj v dušnem pastirstvu. Mislimo zmeraj na tole: ljudstvo pričakuje od nas potrebnega kruha resnice. Ne smemo mu nuditi bolj ali manj spodbudnih razprav ali zgodbic, ki nikoli ne zapuste posebno globokega vtisa. Nekatera vprašanja so danes posebno pomembna: misel na krivdo in kazen; pravičnost in nje uresničevanje; osebne in skupne pobožnosti; spoštovanje človeške osebe in vsega kar spada pod splošno omiko; posvečevanje praznikov; svete dolžnosti zakona. Ideal je v tem, da nudimo pouk v pravih razmerjih, da ničesar ne pozabimo in da vse usmerimo v trdno in vedno bolj duhovno izobrazbo. Verniki, ki se poleg svojih pobožnosti tudi izpopolnjujejo v verski izobrazbi, takoj v prvih besedah pridige zaslutijo, ali je govornik strokovno trdno podkovan, ali so njegova izvajanja dobro pripravljena, ali je tema prav izbrana, dobro razčlenjena in urejena, da sklepi niso kar tako natakneni na vsebino. Sv. Izidor iz Španije pravi nazorno: „Kakor novcu preverimo kovino in težo, tako pri vsakem cerkvenem učitelju pogledamo na to, kaj uči in kako.“

2. Preprostost je velik dar za govornika, ki bi rad ubral najzanesljivejšo pot, da poslušalcem vzdrami vest. Preprostost pa ne pomeni, da govoriš kar tako tjavendan in mahaš z rokami. Preprostost je sad trde vaje v molitvi in učenju. Vežanje misli je natančno in naprejeno naravnost v to, kar bi radi povedali za sklep, in se natančno drži odmerjenega časa. Čas pa je treba odmeriti po tem, kaj terja neobhodno potrebni pouk vernikov, ne pa po naslajanju ob lastni besedi! Preprostost se ne prizdeva za to, da se kdo pred ljudmi postavi, niti za to, da z umetno zavito obliko žanje občudovanje in priznanje. Preprostost se

ogne vsega, kar bi v dušah utegnilo zaustaviti tok milosti. Mislimo na besede sv. Bernarda, ki pravi, kako rad poslušá glas pridigarja, „ki ne skuša v meni izzvati občudoovanje zase, marveč obtožbo mene samega.“ Pomislimo na velike apostole zgodovine, na svete pridigarje XV. in XVI. stoletja, ki svojih poslušalev niso razvneli s filozofskimi odenki, z zmedenimi in nepreglednimi razglabljanji, marveč z jasnim, neposrednim in živim izrazom božjega nauka.

3. Ali je sploh še treba poudarjati, da moramo biti najbolj prepričani in nepopustljivi oznanjevalci ljubezni, zlasti v teh časih sovraštva? Ljubezen je, pravi papež, geslo dobrega pridigarja! Ljubezen v besedi in dejanju, ljubezen v nauku in umetnosti izvrševanja. Ljubezen tudi v obravnavanju zmooote in krivde! Sv. Avguštín pravi: „Če ljubite Boga, potegnite vse v to ljubezen, vse, ki jih morete doseči, z opominjanjem, podpiranjem, prošnjami in razlaganjem, pri vsem pa naj se kaže vaša uvidevnost in milina.“

(Nadvse trden in hvale vreden je govornik, ki zbudi duha k premišljevanju. Slava cerkvenega govornika je v pritrjevanju vernikov, v povešenih in zamišljenih glavah, potem pa v navalu na spovednico!

Ni ljubezni brez resnice. Tudi v našem času je treba govoriti o pokori in brzdanju zunanjih in notranjih čutov. Oznanjujte to spoštljivo v besedi, toda razločno in jasno v stvari. Govorite prav kot je o svojem času Jezus govoril svojemu ljudstvu... Krščanstvo brez križa, brez trpljenja in napadov hudobije je in bi bio nerazumljivo. Toda vsako trpljenje postane znosno, če ga sprejemamo in prenašamo z vdanostjo, iz ljubezni. Mislimo na to in dopovedujmo to vernikom, da v ljubezni posvečeno trpljenje zmeraj bolj dušo združuje, da je njihovo življenje odsev življenja Kristusove Cerkve, ki trpi, je v stiskah in pogosto preganjana, ostane pa vedno dejavna, oživljajoča in zmagovita.

Naj končno opozorim še na en činitelj, ki naj duhovniku pomaga spoznati potrebe časa in zahteve sodobnega človeka; to so želje oziroma pritožbe tistih, ki naše pridige poslušajo.

Pred nekaj leti so izvedli v Srnciji in pred dobrimi tremi leti tudi v Nemčiji na teol. univerzi v Würzburgu javno anketo med laiki različnih starosti in poklicev o tem, kaj pričakujejo od duhovnika kot osebe in tudi kaj naj bi jim nudila duhovnikova pridiga. Ne dolgo tega je tudi v Trstu neki duhovnik skušal vpostaviti s svojimi poslušalci nekaj dvogovor v pridigi. Pozval jih je, naj pisмено povedo svoje želje glede tega, kaj naj pridiga in kako.

Vsi ti poskusi so prav gotovo obojestransko koristni: za pridigarja, ker more ugotoviti, ali leti njegova beseda preko glav in mimo ušes, ali pa zajame srca in jih odrešuje; koristno pa je tudi za laike-evrnike, ker jim izkažemo zapanje, jih povabimo k sodelovanju pri eni od bistvenih duhovniških nalog, obenem pa jih nehote prisilimo, da začno razmišljati o vlogi pridige in o svojih osebnih problemih, da jih potem v luči božjega oznanila prav rešujejo.

Rezultate obeh omenjenih anket moremo kratko povzeti v tele želje laikov glede pridiganja:

Duhovnik naj se potruði, da bo njegova beseda, prej kot v srcih, dovolj jasno in razločno zazvenela v ušesih poslušalcev. Govoriti je treba primerno prostoru in v jeziku, ki je poslušalcemumljiv. V pridigi na jbo vsaka beseda skrbno pretehtana in važna. Zato je osnovna pravica tistih, ki jim govorimo, da res morejo vse slišati. To je važno zlasti tam, kjer uporabljajo zvočnike.

Ker imamo pred seboj, če izvzamemo otroke, same prostovoljce, to je ljudi, ki so prišli v cerkev iz dobre volje, s polno pravico pričakujejo, da jim

govorimo po zahtevah olike ljubeznivo, takorekoč z občutjem hvaležnosti, da nas hočejo poslušati. Nad nobeno stvarjo se naši poslušalci tako ne čudijo kot nad moralnim sadizmom pridigarja, ki je v tem, da se pridigar znaša nad pohlevno čredico, ki mora molče in brez obrambe prenašati očitke in grožnje na račun onih, ki na pridigarjev strel s prižnice sploh ne pridejo. Pri tem se marsikak duhovnik rad sklicuje na opomin sv. Pavla, ki naroča, „argue, obsecra, increpa“, toda apostol dostavlja važne besede: „in omni patientia et doctrina.“

Iz obeh zveni dalje želja, da svoje pridige skrbno pripravimo in naj za božjo voljo ne trajajo več kot četrť ure, če hočemo, da nas bodo res poslušali. Zoprna je sodobnemu človeku pridiga, ki je prepletena z latinskimi citati, ponarejenim patosom in sentimentalizmom. Ljudje hočejo trezne, umljive govorce, ki se naslanja na primere in izkušnje, ki jih imajo ljudje v svojem poklicnem okolju. Izražena je v anketah tudi želja, naj pridigar ob koncu vsebine pridige izrazi z eno veliko misljo, z enim motom ali eno močno primerom, ki naj bo vernikom v oporo za stik z Bogom skozi ves teden. Za dobrega pridigarja je dalje značilno, da res ima ljudem nekaj aktualnega povedati, da jim to brž pove, in ko jim je povedal, tudi brž konča brez mučnih in iskanih stavkov „za večno življenje. Amen“. Za aktualno snov štejejo verniki velike resnice naše krščanske vere kot so o Bogu, odrešenju, božjem usmiljenju do grešnikov in lepoti življenja milosti, ne pa morda razkladanje najnovejših novic črne kro-nike ali dnevne politike.

Poglejte vendar, kakšne ljudi imate pred seboj, tako se glasi prošnja onih, ki so pri anketah sodelovali; pogledjte in ugotovili boste, da ne bo na mestu vaša beseda, če nam boste govorili kot kakšnim upornikom, ki jih je treba podjarmiti, ali prevzetnežem, ki jih je treba ponižati. Imejte z nami potrpljenje in nam pomagajte, da dobimo zopet zaupanje sami vase. Dajte našim dušam vitamina vselega optimizma za življenje in prenehajte z neprestanimi tožbami, kako je danes vse narobe in da gre vedno bolj navzdol s krščanskim življenjem. Ne potvarjajte zgodovine, saj ni bilo nikdar življenje Cerkev rožnato, ampak vedno boj med lučjo in temo! Mi vsi se zavedamo, da smo vdani netetim napakam; pričakujemo pa tudi, da nam jih poveste, toda postopajte z nami kot z bolnikom, ki mu vsak dotik povzroča bolečino; toda ne grmite nad nami, kot da nimamo nobene dobre volje. Vi, naši učitelji in duhovni očetje, nas morate vkljub našim grehom spoštovati kot kristjane in prav kot takim dajte vsaj od časa do časa v svojih govorih občutiti veselo zavest, da pripadamo vesoljni in sveti Cerkvi.

In še ta želja. Duhovnik naj pred ljudmi ne dela vtisa, kot da je sam že popoln; nasprotno, na vernike bo bolj vplival, če sam prizna, da se trudi, da pogreši. A zopet ne marajo ljudje, da bi duhovnik pridigal sam o sebi, ne o svojih krepostih, ne o svojih napakah.

Ena najlepših izjav iz ust laikov, kaj pričakujejo pri duhovniku, se glasi dobesedno v italijanskem prevodu tako: „Non indignazione teatrale, non grida, non accuse; noi abbiamo soprattutto bisogno d' incoraggiamento per nuovi inizi, di calma e di un p' umorismo in tutta la serietà della verità. Non si deve sempre ottenere o avere qualcosa; è già molto un riposo di qualche istante nella verità divina per la gente assalita da tutti i lati, è già molto d' aver sollevato verso il Salvatore il nostro volto sempre chino.“ (Mosshammer: „Priester und Frau.“) To je tista dobrota, ki jo papež Janez XXIII. izrazi takole: „Bog nas je poklical, da vesti razsvetljujemo, ne pa jih begamo in nasiljujemo. Poklical nas je, da svoje brate zdravimo, ne da jih strahujemo.“

Naše organizacije

Ignacij Kunstelj, Anglija

Pri vprašanju o organizacijah pri našem pastoralnem delu v tem predavanju ne bomo govorili o osnovnih načelih glede potrebnosti in nujnosti društvenega življenja, ne o zgodovinskem razvoju organizacij pri Slovencih, ne o sedanjem stanju organizacij v svetu ne o naravnih organizacijah, kot so družina, Cerkev in država, kakor bi bilo o vsem tem zanimivo in koristno razpravljati. Omejiti se hočemo na osnovno vprašanje, ali so umetne organizacije ob sodobnem življskem razvoju še potrebne, katere bi bile priporočljive „hic et nunc“, in kako priti do njih.

Človek se v svojem bistvu ne spreminja, vendar nanj vplivajo razmere, ki v njih živi, in pota, po katerih gradi svoje življenje. Pastoracija današnjega dne mora vplivati na tega današnjega človeka, tega mora voditi in mu pomagati doseči končni smoter. Kot v novi teologiji tudi v pastirstvu na splošno danes gre za iskanje novih odgovorov, novih oblik, novih poudarkov v pastoralnih vprašanjih.

Tudi v pastirstvu se danes poudarja oseba in osebnost, kar je tudi predmet organiziranja. Povdarjanje osebe in osebnosti ima svoj vpliv na pojmovanje milosti, zakramentov, Cerkve, smrti in večnega življenja, vesti, ljubezni, zapovedi, osebne odgovornosti, kot je poudaril dr. Šuštar v razpravi o sodobnih bogoslovnih vprašanjih na prvem dušnopastirskem tečaju (Omnes Unum 1962, 1—2. str. 35).

Oseba in osebnost je tudi subjekt in objekt vsakega pastoralnega organiziranja in morajo organizacije posredno ali neposredno voditi k svetosti, bodisi lastni bodisi drugih; to je namreč zahteva vsakega apostolskega in pastoralnega dela. Organizacije morajo dopolnjevati vzgojo, ki jo je človek sprejel v družini, morejo človeku nuditi vodstvo in mu pomagati k cilju.

Današnja doba, ki je rodila tehnične velikane, a moralne pritlikavce, je doba velikih sprememb, ki vplivajo na človeško družabno življenje. Zaradi teh sprememb v življenju je treba tudi marsikateri stari problem na novo razmisliti in nanj najti nov odgovor.

Sodobno družbo označuje na vseh področjih, tudi na duhovnem, visoka stopnja organiziranja, dasi duhovno področje ne zahteva z absolutno nujnostjo umetnih organizacij, čeprav bi jih potreba narekovala in povezanost modernega življenja terjala. Tudi pri vprašanju umetnih organizacij ne smemo pozabiti, da je Cerkev živ organizem, v katerem sv. Duh neprestano živi in deluje. Kjer pa je življenje, tam je razvoj, rast in zorenje, tam se ponavljajo vedno nove življske oblike in odkrivajo nove globine, ne kot nekaj tujega, ampak kot izraz notranjega življskega bogastva: Zato ne smemo biti konservativni, da odklanjamo vse novo, da za vsakim novim pojavom sumičimo krivoverstvo ali modernizem. Tudi bi napačno ravnali, ako bi takoj zgrabili za vse, kar je novo in ker je novo. Treba je previdnosti in umerjenosti in treznega presojanja, treba je najti pravo pot in zdravo sredino. Zanimanje za pastoralne organizacije je naša resna dolžnost, da dopolnimo, poglobimo, popravimo enostranosti v duhovnem življenju vernikov, ki so nam izročeni.

Cilj krščanske moralne vzgoje je krščanska osebnost. Za razvoj osebnosti pa je potrebna tudi družba. Čeprav je nosilec nravnega dejanja poedinec, ima to dejanje svoj pomen za skupnost, je v korist ali škodo skupnosti. Zato se mora

vsak poedinec zavedati svoje odgovornosti do skupnosti, apostolsko misliti in delovati, gojiti predvsem socialne čednosti in premagati egoizem in individualizem. V poudarjanju skupnosti dobe tudi pastoralne umetne organizacije svoj pomen.

Odtod potekajo notranji razlogi za organizacije, iz teh smernic potekajo tudi osnovna načela in pravila, ki veljajo za naravne organizacije, ki sta družina in Cerkev.

Tudi za cerkvene organizacije je treba najti zdravo sredino in pravo pot. Nehvaležno in objestno bi ravnali, ako bi dosedanja društva — konkretno mislim na Marijine družbe — če so in kjerkoli so, zavrgli, posebno še, ako jih moremo poglobiti in dopolniti. Tudi razlog, češ v pestri zgodovini slovenskega društvenega življenja, so bili „viharji, ki so vse razdejali,“ kar se more tudi sedaj še zgoditi, ne velja, ker so viharji uničili le zunanjo obliko, duh pa je ostal. V izseljenstvu moremo natančno ločiti ljudi, ki so kdaj sodelovali v društvih, čeprav samo izobraževalnih, od onih, ki nikdar niso bili v organizacijah.

Seveda nastane mnogo vprašanj, kako naše društveno življenje poglobiti in dopolniti, kako očistiti enostranosti in doseči kvalitetno in kvantitetno višino.

Če je potrebna sprememba, naj se izvrši tiho in v duhu krščanske ljubezni. Dokler ni popolne jasnosti, kaj naj storimo, je bolje še počakati kakor pa rušiti, kar vedno povzroča bolečino. Nekaj porušiti ni kar nič težkega, zgraditi na razvalinah se pa marsikdaj izkaže kot nemogoče.

Na vprašanje, katera društva bi danes mogli vsaj priporočiti v naših župnijah, ni tako lahko odgovoriti. Dasi naj bi društva bila po svojih namenih nekaj vodilnega v župnijskem življenju, vendar jih ne moremo iztrgati iz okolja, saj so člani „hic et nunc“ vezani na delo. Vsaka župnija živi na neki duhovni višini, ki jo je treba poznati ne samo po številkah nedeljskega obiska v cerkvi in zakramentih, temveč tudi po življenju s Cerkvijo. Le tako bodo društva zrasla iz sredine vernikov, katerim bodo spet vračala v polnosti duhovnega življenja. Tako se spet člani sami približajo Cerkvi, pa tudi druge vodijo k njej. Mnogokrat odloči potreba, ki nas prisili, da se poslužimo organiziranega življenja tudi v našem pastirstvu.

Karitas

Naše krščanstvo naj bo vera resnice in ljubezni. Karitas je krepost, ki velja za vsakega in za vse. Pomeni pa več kot „dobrodelnost“, kar navadno razumemo, ko govorimo o karitativnem delu in njegovem organiziranju. Dobra dela so le sadovi prave krščanske ljubezni. Prav gotovo bi želeli tudi v vsaki župniji neko karitativno dejavnost.

Znani so danes veliki organizatorji karitativnega dela, kot n. pr. mati Tereza v Indiji, p. Wenefrid von Straaten v Belgiji in Abbé Pièrre v Franciji. Vzemimo le Abbé Pièrre, dasi so poznane njegove zgodbe. Sam pripoveduje, da je začel že l. 1948., ko je bil nekoč poklican k samomorilcu, ki je bil po 20 letih izpuščen iz ječe ter ni našel ničesar več, kar bi dalo njegovemu življenju pravi smisel. Čeprav bi mu poskrbel delo in stanovanje, je vedel, da bo kmalu spet na istem, da si vzame svoje življenje. Dejal mu je: „Ničesar vam ne morem dati. Sam skušam nekaj napraviti za mlade ljudi. Pridite in pogledjte. Ako pomagate, bo lepo. Ne bom več sam. Ničesar nimam, vi mi pa lahko pomagate.“ Takrat se je začela „Emavska skupnost“. Kmalu so se njima še drugi pridružili. Kupili so nekaj zemlje ter začeli zidati hiše za mlade ljudi. Dokler je Abbé Pièrre

imel kot poslanec plačo, je še šlo. Potem pa so bili brez sredstev. Tako je moral iti beračit, kar pa njegovim tovarišem ni bilo prav. Začeli so zbirati cunje in kosti. Tako je lahko delo nadaljeval. Opozoril je tudi predstavnike vlade; končno se je obrnil na javnost preko račia za pomoč. Danes je njegova karitativna organizacija že široko razpredena.

Abbé Pièrre deli ljudi v dve skupini: one, ki imajo materialna sredstva, in one, ki so potrebni. Revščina je navadno skrita, oblast pa slepa. Da bi tega ne bilo, je potrebnih nekaj ljudi, ki pomagajo ne samo s krščansko ljubeznijo, ampak poiščejo v srcih ljudi vzroke njihovega trpljenja ter ga lajšajo. Zato prostovoljno sprejmejo tudi njihove življenjske razmere, in sicer ne sami, ker morada ne bi prenesli tega, kar dožive, ampak v skupnosti, da ne rabim besede organizacija.

Abbé Pièrre misli, da je v tem jedro moderne tragedije, ki jo more rešiti le popolna ljubezen, ki izhaja iz Kristusa, ki sam sebe identificira s trpečimi. Ko Kristus namreč govori o poslednji sodbi, pravi, da bo dejal poveličanim: „Lačen sem bil in ste mi dali jesti... Kar ste storili mojim najmlajšim, ste meni storili.“

Kot je v malem svetu danes pereče vprašanje krščanske karitas, prav tako je tudi v malem svetu naše župnije. Mi ta vprašanja lahko rešujemo v svobodi, ki pa ne more biti sama sebi namen, temveč mora najti svoj cilj v ljubezni. Če sosed trpi, tudi mene boli. Zato karitativno delo pomeni službo v svobodi, popolno predanost. Abbé Pièrre je klical posebno mladino, da gre v skupinah vsaj za nekaj časa v pomoč drugim. Morajo pa biti za to šolani in pripravljeni.

Danes so že skupine mladih ljudi, ki študirajo te svetovne probleme, se izvežbajo ter gredo živet med telesno in duhovno revne, da jim pomagajo. Tudi tu večkrat velja, da so ljudje bolj potrebni prijazne besede kot kosa kruha. Tam tudi pokažejo, da ni sramota biti kmet, delati na polju ali v tovarni.

Sodobna karitas mora najprej vedeti za trpljenje, naj bo te ali one vrste. Obzirno in v ljubezni mora iskati. Trpljenja je še veliko med nami. Šele tedaj bo mogoče misliti na pomoč. Potem mora ustvarjati javno mišljenje, da je pomoč potrebna in nujna, da bodo mladi ljudje hoteli na to pot. Treba je pripraviti pravo mišljenje tako v družinah kot v javnosti, da bodo tudi oni, ki imajo vpliv in oblast vedeli za odgovornost, ki jo nosijo. Pravimo, da je svet postal majhen, ker imamo pregled nad njim. Trpljenje pa je ostalo še vedno veliko, in število trpečih in pomanjkanje v svetu še narašča.

Mi sami imamo upanje na boljši svet. Doseči ga moremo samo po nadnaravnih sredstvih krščanske ljubezni. Kakšno obliko in kakšno ime potem dajemo, ni važno. Zavedati se pa moramo, da na tej ljubezni svet stoji in z njo pade. Naj bodo Vincencijske konference ali Emavski tovariši ali skupine mladih ljudi v Južni Ameriki, vsemu daje vrednost karitas.

Kateheza

Na osnovi filozofskega načela „nihil volitum, nisi precognitum“, je bilo vedno veliko vprašanje, kako z uspehom posredovati Kristusov nauk človeku, zlasti mlademu človeku, ki ga potrebuje za svojo duhovno rast. Krščanska kateheza je dala najlepši odgovor konkretni obliki katoliške šole, ki je kar nenadomestljiva. Kaj pa, kjer te ni?

Cerkev je rešila vprašanje z bratovščino krščanskega nauka, ki je novej-

šega datuma. Njen namen je poučiti mladino in odrastle teoretično in praktično predvsem po katekizmu, ki ga uči in razlaga s poudarkom na molitvi in zakramentih. Zato nekateri smatrajo pri tem za najvažnejši nauk o opravičenju. Praktično pa ta mladina potem, ko prejme prvo obhajilo in birmo, opusti zakramentalno življenje. Zato je namen bratovščine ohraniti verski in moralni vpliv tudi na mladino, ki je zapustila šolo. Zato se vrši pouk, kjer ni posebnih prostorov, kar po domovih, kjer naj člani bratovščine zbirajo mlade ljudi. Katehezo v širokem smislu pa vrše tudi pismeno, kjer je mogoče in potrebno. Velika skrb naj bo tudi knjižnica z verskimi knjigami in listi.

Tako je označil to bratovščino Pij X. v encikliki dne 15. aprila 1905, ko je odločil, naj se bratovščina osnuje v vsaki župniji. Koder so bratovščino ustanovili, je bila njena organizacija različna, vendar pa malokje z živim aktivnim delom.

Nekaj podobnega imajo protestanti, kjer nekatere sekte letos praznujejo 220-letnico začetka takozvanih nedeljskih šol, tj. j. verskega pouka v cerkvah in kapelah. Morda bi tu še omenil dobo, ko je Slomšek pisal o Blažetu in Nežici v nedeljski šoli.

Kaj je bilo vzrok, da se bratovščina ni razvila, kot bi bilo želeli, je težko reči, saj je potreba vedno narekovala intenzivni verski pouk. Mnogo škofijskih sinod je bratovščino ukazalo, pa vendar ni pokazala pravega razvoja.

V angleško govorečih deželah imajo nedeljske šole tam, kjer ni prave katoliške šole, ali pa ni prostora za vse otroke katoliških staršev, ali pa ne pridejo v šolo iz drugih razlogov. Vkljub strogim zahtevam sinod in škofov bo v Londonu v nekaj letih polovica katoliških otrok brez katoliške šole, ker jih ne morejo zidati zaradi pomanjkanja prostora. Pouk v nedeljskih šolah je popoldne v cerkvi, kjer učijo katekizem duhovniki in laiki otrokom po starostnih skupinah. Kot rečeno pa nedeljska šola ne more nadomestiti redne katoliške šole, ki daje mladini tudi temeljito versko izobrazbo ter jo tudi praktično vodi v življenje.

Za katehezo modernega človeka bi bila potrebna neka organizacija, ki bi začela pouk krščanskega nauka z osnovnimi načeli s pomočjo moderne psihologije in modernimi komunikacijskimi sredstvi. Med sredstva moramo prišteti tudi radio in televizijo. (Manj znana je privatna oddajna postaja v Belgiji „Omega“, ki redno poučuje verouk v ruščini ter bo začela oddajati tudi v slovenščini. Znani so poskusi v Južni Ameriki ter televizijske verske debate.)

Bliže Cerkvi so misijonski katehisti, ki so verski učitelji ter velika pomoč misijonarjem. Morajo pa biti dobro pripravljeni, da morejo sami potem učiti. Morda bo že kmalu čas zahteval, da posnemamo misijonske metode v modernem poganskem svetu, kjer naj bi človeka pripeljali k praktičnemu krščanskemu življenju. (Ne smemo zamenjavati misijonskih katehistin z redom katehistin, ki so moderni ženski red, ki se loti vsakega dela, kjer se vidi potreba, seveda tudi katehiziranja, po čemer so dobile ime. Začetek je v kraju Bredá v Holandiji; pri nas so bile pri Mariboru.)

Da bi bratovščina krščanskega nauka res dosegla svoj namen ter po svojih članih mogla učiti in katehizirati, bi bila potrebna posebna šola zanje, kjer bi se teoretično in praktično toliko izurili, da bi mogli potem nauk uspešno podati tudi drugim, zlasti tam, kjer šola ni ničesar ali zelo malo storila. Ker je mati prva učiteljica, je prav gotovo potreben zanjo poseben nauk, kako naj posreduje krščanski nauk svojim otrokom.

Zdi se, da bi danes morala bratovščina krščanskega nauka skrbeti še za pouk preko knjig in listov. Tu bi pa bilo potrebno, da krenemo na moderna pota. Čas zahteva, da bi bila tiskana verska beseda čim boljša, prav tako, da bi je bilo čim več. Če bi preiskali, zakaj ljudje Trstenjakove knjige radi bero, bi našli, da globoko posegajo v njihovo življenje ter mu govore na način, ki ga razume. Podati krščanski nauk na podoben način in življenjsko, je tudi naloga nove teologije in nove kateheze.

Da danes uživa katoliška Cerkev toliko publiciteto, je poleg cerkvene avtoritete tudi zasluga modernih sredstev.

Še nekaj bi rad dodal, pa le v opisu nove družine. V Ameriki sta se pred nekaj leti poročila Irka in Slovenec. Ker moderno zakonsko življenje terja marsikateri odgovor, sta prvo leto vsako soboto skupno odšla v neki samostan, kamor so se zbirali mladi zakonci, da skupno v debati najdejo potrebne odgovore. Začeli so z razgovorom o molitvi ter o svojih lastnih izkušnjah o tem. Sledil je razgovor o zakonskem življenju itd., tako da so po letu dni vsi jasno vedeli, kaj je njihovo življenje tudi v odnosu na Boga, ter ni bilo nikakega omahovanja ali krize. Danes je v družini pet otrok, lepo vzgojenih, z globokim zakramentalnim življenjem cele družine; mati ni prav nič živčna ter bo rada sprejela še nadaljnjo deco; oče pa je prvak v nekaterih atletskih panogah. Tako raste nova krščanska družina. Moderna kateheza ji je pomagala k sreči.

Duhovne vaje niso same po sebi kateheza, pač pa vodijo na praktični poti krščanskega življenja. Med lajki v modernih župnijah so tudi promotorji, ki skrbijo za redne obiske duhovnih vaj.

Ako vse povzamemo, moremo reči, da tudi v modernem času bratovščina krščanskega nauka ni odveč, čeprav bo dane naloge izvrševala po drugih potih, kot pa je bilo nekoč.

Marijina legija

To je cerkvena organizacija novejšega časa. Ustanovljena je bila leta 1921 (7. septembra v Myra House, Dublin na Irskem) pod imenom „Družba Marije usmiljene“; kmalu pa je sprejela sedanje ime. Čas in kraj pojasnita marsikatero potezo na družbi, ki je danes razširjena po vsem svetu. Duh pokorščine je povzet po rimski legiji, ki je bila vojaška enota, kjer je bil razvit čut za dolžnost, popolna pokornost avtoriteti, vztrajnost v premaganju ovir, hrabrost in pogum ter zvestoba do smrti.

Mnoge morda odbija prav vojaško poimenovanje kot presidium, senat, acies itd. Bistvo dela pa je praktični apostolat v modernem svetu, zelo blizu vsem Katoliški akciji, dasi v nekaterih stvareh svojevrsten. Vse delo pa vrši pod vodstvom župnikov in škofov.

Legija hoče človeka izšolati za apostolat. Kakor mojster svojega vajenca, tako Legija teoretično in praktično uči svoje člane. Samo govorjenje o apostolskem delu more povzročiti prav nasproten učinek, kot bi ga želeli. Treba je povedati o težavah pri delu, kar bi samo po sebi lahko zbudilo prevelik strah. Praktična izvedba pa pokaže, da apostolske naloge niso preko njihovih moči, da bi jih ne bi mogli izvršiti. Zmota vseh časov je bilo mnenje, kot da se more svet spreobrniti le s spoznanjem in študijem. Odtod nasprotstvo vsakemu podrobnemu individualnemu delu, ki je ponižno, pa pravzaprav osnova vsega apostolskega dela. Tako je prinesla moderna doba veliko tako imenovanih „vodnikov, voditeljev, kritikov“, a malo pravih delavcev na duhovnem polju.

Brez prakse se vse izgubi v nekem brezplodnem govorjenju. Sedanji čas pa rad le govori.

Metoda Marijine legije je povzeta iz vsakdanjega življenja. Idealna je v tem, da poleg osnovnega odgovora na vprašanje kaj in zakaj, že odgovarja tudi na: kako? Vsako praktično delo ima samo po sebi svoj razvoj. Ob spretnem mojstru postane tako vajenec sam mojster. Vsaka beseda mora roditi praktične rezultate in ne sme ostati le pri praznih besedah brez sadu.

Legija se zaveda, kar uči samo življenje, da bi s samim razpravljanjem privabila le malo ljudi. Zato vabi: „Pridite in delajte z menoj!“ Za apostolsko delo se pa vedno najdejo ljudje, ki vidijo delo, ki ga drugi že vrše ter ni preko njihovih moči, ter končno radi in z zanosom stopijo v legijo.

Moderni čas tudi boleha na neki površnosti, na pomanjkanju discipline in na ideji, da je življenjski smisel le v zabavi. Zato Legija strogo zahteva udeležbo pri tedenskih sestankih prezidija, vsaj dve uri tedensko določene apostolske dejavnosti, o kateri je treba tudi poročati. Velikega pomena je zahteva, da sta vedno skupaj po dva legionarja pri delu ter je o vsaki nalogi najstrožja tajnost. Mnogo lepih načrtov se je že podrlo po „šepetanju“.

Za lastno posvetitev Legija svetuje vsakoletne duhovne vaje, dnevno premišljevanje in dnevno molitev, poleg „catene“, ki je določena ter veže člane in organizacijo. Med dela, ki naj jih legionarji vrše, prišteva obiske bolnikov ter socialne obiske, kjer so potrebni, obiske po privatnih hišah, ki so važni zlasti pri vednem premikanju prebivalstva. Tako pomagaju župniku, da ima „status animarum“ do minute in do človeka v redu. Legija skrbi za širjenje dobrih knjig in listov, skrbi za mladino, pomaga drugim župnijskim organizacijam ter zanje „rekrutira“ člane. Skratka Legija zagrabi za delo tam, kjer je potrebno, vendar pa premišljeno in z uspehom.

Apostolsko življenje legionarjev vse njihovo duhono življenje dviga na višjo raven. V človeku pa je instinktivna težnja po posnemanju, zato je tako življenje drugim vzor, ki jih vleče in vabi. Na drugi strani pa zbuja tudi kritiko in sovraštvo, saj je mnogim v opomin, ki zbuja vest. Marijina legija prav gotovo spada v življenje modernega človeka.

Katoliška akcija

To nam je dokaj bliže in bolj poznana kot Marijina legija, saj se je pred II. svetovno vojno začela v slovenskih škofijah kljub precejšnjim težavam lepo razvijati. Morda so težave bile odtod, ker se je zdelo v začetku, da je KA preveč „ukazana“, da so se posamezne organizacije ustanovile na pritisk od zgoraj. Največ pa je bilo težav osebnega značaja, kajti brez praktičnega preizkusa dela ob samem navdušenju je lahko mogoče, da so zahteve prevelike in je potem tudi razočaranje močno. Pri Marijini legiji smo videli, da hoče rešiti to vprašanje z delom.

Cilj Katoliške akcije je pokristjaniti moderno človeško družbo, zato je delo striktno apostolsko. Za apostolsko delo najprej išče sposobnih ljudi pravega mišljenja. Take je KA tudi oblikovala s primerno psihološko pripravo in vzgojo. Zelo blizu tej pripravi je priprava misijonarjev. Vzgoja hoče dati potrebnih kreposti, vežbanje pa usposobiti za pridobivanje in osvajanje. Zahteva tudi notranje oblikovanje članov, saj apostolsko delo samo zahteva življenje po veri. Ako tega ni v posameznih članih, tudi organizacija ne more rasti in uspešno vršiti svojega

dela. Tako vedno pridemo pri vseh organizacijah na potrebno osnovo, ki je duhovno življenje posameznih članov.

Za delo si je izbrala KA metodo specializacije, ki je po Guerry-ju: „Osvajanje življenjskega okolja s krščanskim duhom, ki izžareva iz organiziranih apostolov, ki žive v istem okolju.“ Podobno je želel Abbé Pièrre za karitativno delo, da se človek dobesedno vrže v isto okolje in razmere, v katerih žive tisti, ki naj jim pomaga. Zato naj bo prvi in neposredni apostol delavcu delavec, dijaku dijak, kmetu kmet. Apostol se mora prilagoditi posameznim stanovom in razmeram.

Vežbanje ali šolanje mora imeti psihološke osnove, mora biti stvarno, kar pomeni, da računa s tem, kaj se v okolju, kjer člani žive, godi, govori, bere, piše, dela, kakšne so nevarnosti verskega in moralnega značaja itd. Ker mora šolanje videti realno življenje, zato tudi nevarnosti ne sme prikrivati, temveč jih priznavati in nanje opozarjati. Danes je marsikje duhovna beda večja kot telesna, vendar se je ljudje ne zavedajo ob sodobnem materializmu. Temu nasproti Katoliška akcija postavlja krščanski vzor človeka kot izhaja iz narave in evangelija. Ob tem kontrastu se vname ljubezen do vzora in ob tem navdušenje za delo, da dosežemo vzor. Tega pa ne zmoremo sami, ampak nam je potrebna organizacija.

KA se dobro zaveda, da mora začeti s svojim delom pri mladini. Odrasle ljudi je težko vzgajati. V mladini je vedno mladostni zagon, vsaj naravna težnja po resnici, pravici in ljubezni: „Trebpa pa je začeti ne z velikimi množicami, temveč izbrati majhne skupine, jih izučiti in izvežbati, da bodo kot evangeljski kvas, ki bo potem prekvasil vso množico“ (Pij XI., 28. oktobra 1935).

Morda premalo upoštevamo, da je v mladem človeku še vedno zadosti idealizma, ki je po naravi krščanski. Manjka le aplikacije, neko vrednotenje dobrin po krščanskem nauku. Zatemi pa idealizem sodobni materializem, saj je osnovna zmošta človeka danes, da je vse le denar in zabava. Vkljub osnovnim potezam mladega človeka v njem ni tako lahko ohraniti idealizma, more pa k temu pripomoči apostolsko delo, ki ima tako dvojni učinek: lastno posvečenje in pridobivanje za Kristusa. Odtod potem zunanje delo Katoliške akcije, ki mu je namen krščansko javno mišljenje in pokristjanjenje vsega življenja. Obširno je potem delo KA. Redno naštevajo učbeniki: skrb za verski katoliški tisk, boj proti nenravnosti, zlasti proti nenravni knjigi in časopisju, filmu itd., boj za versko vzgojo v šolah in posevečevanje nedelj, boj proti javnemu sramotanju Boga, Cerkve, vere, boj za javno priznanje krščanskih načel o socialnem življenju, družini in državi.

Tako je delo KA zelo obširno. More ga opraviti, ako je čimbolj razgledana in razumevaajoča, pri tem pa ne pozabi na cilje, ki so ji stavljeni.

O organiziranju

Potrebni so nekaj načel, na katere moramo paziti pri ustanavljanju in vodstvu organizacij. Kot človeška družba ni nekaj mehničnega, tako tudi organizacija ni, saj hoče družiti določene ljudi za skupen cilj. Tako moramo npr. za organiziranje apostolskega dela v župniji najprej vedeti, kaj hočemo, saj trenutno navdušenje se bo kmalu poleglo; dalje moramo napraviti načrt, ki bo v njem cilj jasan; razdeliti moramo delo in izbrati sodelavce; jim odkazati delo, ki mora biti neprestano usmerjeno na cilj, in seveda moramo tudi delo nadzorovati.

Največkrat smo pogrešili, ker smo začeli brez pravega načrta in primerne priprave. Večkrat sodimo le po rezultatih in nas navdušijo organizacije, ki so že prišle do cilja ter morejo pokazati izvršeno delo. Ni potrebno, da bi se nam mudilo; vzeti si moramo toliko časa, da bo za vse primere zadosti predvideno. Nobena organizacija ni mogla vršiti svojega dela uspešno, če ni imela realnega konkretnega načrta. Načrt pa ni realen, ako se ne ozira na konkretne razmere. Načrt mora tudi jasno pokazati na cilje. Navadno jih premalo poznamo, odtod tudi vzrok, da ni uspeha.

Drugo je potem metoda, ki je način in pot, ki nas vodi do cilja. Tudi na duhovnem področju so uspehi odvisni od metode. Toliko bolj pri organizacijskem življenju. Seveda se moramo potem dela lotiti in sicer z vso močjo in vztrajnostjo. Če vemo, da delamo prav, potem naj ne bo sile, ki bi nas odvrnila. Vztrajnost zahteva, da delamo, dokler cilj ni dosežen. Zato ne smemo omagati, čeprav bi se nam težave zdele nepremagljive. Vztrajni pa bomo, ako bomo optimisti, ki stoje na realnih tleh. Kje bi našli več optimizma, kakor v svojem poklicu in veri!

Kakor moramo ljudi vzeti takšne, kakršni so, moramo sprejeti tudi razmere, kot so v resnici: brez samoprevare, brez prikrievanja in olepšavanja, pa tudi brez pretiravanja. Odstraniti moramo vsak vpliv čustva, saj nam sovraštvo, maščevalnost, domišljavost in samoljubje kale jasen pogled na dejansko stanje.

Kot moramo pri ljudeh, ki jih hočemo spoznati, iti v njihovo notranje življenje, tako tudi pri organiziranju ne smemo ostati le pri zunanjih dogodkih; poiskati je treba vzroke. Po njih moremo šele pravilno ocenjevati dogodke, da bodo naše sodbe objektivne. Iz vzrokov pa moremo videti tudi v bodočnost. Pri enakih vzrokih so navadno enake posledice.

Najtežje je najti sodelavce, ljudi, ki so pripravljeni stopiti v organizacijo ter se posvetiti delu. Ako gledamo že obstoječa društva, vidimo skoraj povsod ista imena. Človek, ki je pripravljen in sposoben za delo, tako postane preobremenjen in bati se je, da mu bo zmanjkalo energije. Zato je treba delo razdeliti. Tudi za to je potreben načrt. Tudi med duhovniki niso redki, ki hočejo storiti vse sami in končno so izčrpani in razočarani. Kot smo videli pri Marijini legiji, se člani najbolj pridobe s tem, da se jim oddeli primerno delo. Naj bo človek še tako spreten in sposoben, se ne bo mogel kosati s skupino ljudi, čeprav bi ti imeli le povprečne zmožnosti. Velikan v delu ni tisti, ki vse sam dela, čeprav veliko doseže, marveč oni, ki zna svoje umske in fizične sile pomnožiti s svojimi sodelavci. Sodelavce pa moramo izbirati samo po njihovih sposobnostih.

Tako se bodo tudi kmalu pokazali vodilni delavci. Spoznali jih bomo po tem, da so pogumni in delavni, da imajo veliko ljubezen do organizacije, da imajo vsaj delno organizacijsko znanje in sposobnost, da so požrtvovalni in znajo z ljudmi ravnati. Ako imamo vsaj nekaj takih in so enodušni, potem bo vsako delo hitro in v redu izvršeno. Neenotnost v odborih in spori v njih zelo zavirajo vsako delo.

Iz takih sodelavcev ne bo težko ustvariti jedrne skupine, kot jih KA želi. Ne moremo pa jedrne skupine nadomestiti z odborom, saj je jedrna skupina manjšina v okolju kot nosilec prevladujočega vplivanja. Zato ostane vedno manjšina, naloga pa je vplivanje na okolje. Jedrne skupine imajo svojo moč, ker imajo jasen cilj, ker med člani vlada izredna dogovorjenost ter so postavljeni

v službo celote. Izšolani imajo tudi zadosti organizacijskega znanja, da morejo pravilno ravnati z ljudmi, da jih spoštujejo, da so dobri do njih, znajo pohvaliti, ne vsiljujejo naravnost svojih nazorov, ne iščejo materialnih koristi, so prijazni, značajni in skromni.

Da je potrebna za jedrno skupino posebno šolanje, je samo po sebi razumljivo; saj je potrebno izbrane osebe poučiti, vzgojiti značaj in jih praktično izvežbati.

Vsaka organizacija, ako hoče uspeti, mora vzgajati prave voditelje. Vsi, ki ustanavljajo naj si bo katerokoli društvo ali organizacijo, imajo prvo dolžnost, da poiščejo in vzgoje bodoče voditelje. Treba je izbrati osebe, ki so nekako že po naravi voditelji, da namreč imajo lastnosti voditelja, ki naj jih še šola uredi in zboljša ter izpopolni. To delo je težko, zahteva mnogo truda in potrpežljivosti, a se ne da nadomestiti z nobeno drugo rečjo. Uspeva le v tihoti in umaknjenosti zunanjemu svetu. Biti mora podrobno, trajno in individualno. Čeprav je to delo težko, počasno in zahteva velike žrteve, je vendar najlažja in najkrajša pot k uspehom v organizacijah.

Tako je nekaj nametanih misli k vprašanju našega organiziranja ali društvenega življenja. Našteli smo nekaj organizacij, katerih je danes precejšnja izbira. Ako bi bilo potrebno se odločiti med onimi, ki so popolnoma naše, in mednarodnimi, potem bi bilo bolje, da se oprimemo mednarodnih. Tako se izognemo čutu manjvrednosti, ki je tudi v naših družtvih zelo močan. Med enakimi potem ni več vprašanje prednosti. Mednarodni značaj pa tudi zaščiti vsako organizacijo pred morebitnimi nevarnostmi, ki prete številčno slabi organizaciji.

Za delo v župnijah naj bi izbrali organizacijo z apostolskim ciljem. Saj je danes najvažnejše v vsaki župniji skupina laikov, ki bo s srcem živela s Cerkvijo in duhovniku ne samo pomagala, temveč skupno z dušnim pastirjem tudi vodila župnijo.

Da bi preveč ne zaostali z objavo nekaterih člankov, je ta številka izšla brez novic iz življenja sobratov in kronike mrtvih sobratov. Oboje bomo priobčili v prihodnji številki, ki je že v tisku.

Uredništvo

Izdaja: Konzorcij (Gregor Mali) — Urejuje: uredniški odbor, Rivadavia 234, Adrogué FNGR, prov. Buenos Aires, Argentina — Uprava: Matija Lamovšek, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina — Tiska tiskarna Vilko, S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina

